VITA R.P. JOANNIS-FRANCISCI REGIS. Ÿ SOCIETATE...

Antoine Bonnet, Timbro non identificato

Digitized by Google

AZIONALE VITT. EMANUELE
14
28 A
4
297
20
310

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

AA. 3. XVIIII.

~~DD. XI. 10~~

Digitized by Google

VITA
R. P. JOANNIS-FRANCISCI
REGIS.

È SOCIETATE JESU.

Autore P. ANTONIO BONETO, ex eadem Societate.

TOLOSÆ,

È Typographiâ PECHIANA.

M. DC. XCII.

Cum Privilegio & Approbatione.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMO PATRI
INNOCENTIO XII.
PONTIFICI MAXIMO.

BEATISSIME PATER,

QUANTA ſit dignitas Romanæ Sedis, ad quam Te Divini Numinis ſapientia nuper evexit, vel ex eo conjicere licet, quòd ejus favorem atque præſidium ipſi etiam Cœlites ambiant. Nempe Sanctorum Ani-

Digitized by Google

mæ, quamquam jam Cœlo receptæ, eo tamen in numero haberi nolunt, niſi Romano Pontifice aſcribente; nec ſacrum ullum cultum admittunt, niſi ejus conſenſu, vel imperio deferatur.

Unus è beato illo cœtu, Pater Joannes-Franciſcus REGIS, *olim Societatis Jeſu Religioſus, quem eximia morum ſanctimonia pluribus miraculis comprobata, non obſcurè ſignificat Cœleſti jam civitate donatum, tuam iſtam Sedem appellat, ſuamque illam ſanctitatem, miracula, cultũ, tuo judicio atque arbitrio ſubjicit.*

Hanc autem tanti Clientis fiduciam gratam tibi, acceptamque fore, ſuadet priſtinum ejus vitæ inſtitutum, morum ſanctitas, & aptiſſima tecum virtutis, affectuumque ſimilitudo.

Digitized by Google

Placebit ſcilicet veſtis Societatis, quam homines duo, Tibi ſanguinis communione conjunctiſſimi, Patruelis alter, alter germanus Frater, ſuis virtutibus, rebuſque in eâ præclarè, piéque geſtis, plurimùm illuſtrarunt: nec dolebis vixiſſe illos in Ordine Sanctorum fœcundo, qui ad omnem virtutem & pietatem, alumnos informat ſuos.

Amabis in eo exquiſitam ſanctimoniam, quæ tuis quoque expreſſa moribus, quaſi lumen aliquod, per Chriſtianum Orbem, elucet. Singularis equidem ſapientia, ſacrarum ac civilium rerum uſus, animi magnitudo ſimul & moderatio; Virtuteſque aliæ in Florentinâ, Polonicâ, & Viennenſi, Legationibus

Pontificiis, abundè perſpectæ, Patres Purpuratos permoverunt, ut Te unum ex omnibus deligerent, qui Eccleſiæ Catholicæ præſideres. Verùm certiſſimè conſtat, id potiſſimùm ſpectaſſe illos, ut hominem inſigni pietate, & morum integritate præditum, ad ampliſſimum munus extollerent; hominem, inquam, qui vitæ ſanctitate, Sanctiſſimi nomen impleret.

Et ſanè ſpectata probatáque Tua illa Sanctitas fuit, tum in ſeceſſu vitæ privatæ, tum in publicis Romanæ aulæ muneribus, Urbiumqꝫ & Provinciarum præfecturis; tum in Lichienſi, Faventinâ, ac Neapolitanâ, regendis Eccleſiis, quarum optimâ adminiſtratione, univer-

*ſalis Eccleſiæ regimini prolude-
bas.*

*Animum denique huic Dei fa-
mulo conciliabit tuum, commu-
nis tecum, erga pauperes ac cala-
mitoſos, affectus. Nam, præter
cæteras virtutes, hanc ejus vi-
tam potiſſimùm commendat perpe-
tua erga pauperes miſericordia,
& in eorum ærumnis ſublevan-
dis ſingularis induſtria; quâ fac-
tum eſt, ut ubique locorum, Pa-
ter pauperum diceretur.*

*Quam appellationem Tu quo-
que,* BEATISSIME PATER, *non
minori laude adeptus es, eximiâ
in egenos liberalitate; quibus
alendis annuos omnes reditûs,
ſervatâ ad ſumptus domeſticos
exiguâ portione, benigniſſimè ero-
gabas. Quamobrem de Te veriſ-*

ſimè dixeris, quod de ſe olim Job
Job. 31 *vir optimus prædicabat*, ab infantiâ meâ crevit mecum miſeratio; *& ita crevit, ut in perfectiſſimam Charitatem adulta, tecum in ipſam Petri conſcenderit Sedem.*

Ex eâ enim, & paternam benignitatem, in egenos totâ Italiâ diſperſos, effundis: & Pontificiæ Majeſtatis apicem demittis interdum, ut beneficiis, aut blandis ſermonibus, plebis ærumnas, & pauperum inopiam ſubleves. Neque *ſanè decebat, eo loco abdicari à Te virtutem pulcherrimam, quam ego quidem crediderim, in eo Te dignitatis faſtigio collocaſſe.* Nam qui
1. Reg. c. 2. ſuſcitat de pulvere egenum, & pauperem elevat; *idem ille*

nutri-

nutritium, & patrem pauperum erigit ut ſolium gloriæ teneat. *Et verò ſolium gloriæ nemo diffiteatur eſſe illud, quod ipſi etiam Cœlites reverentur.*

Huic ſe venerabilis iſte Dei famulus ſiſtit, judicium ſubiturus tuum, nec cœleſtes honores ullos excepturus, quàm quos, BEATISSIME PATER, *Tu ipſe decreveris,* cujus, *ut ait Hilarius* terreſtre judicium præjudicata autoritas ſit in cœlo. Hilar. Can. 17. in Math.

Huic quoque ſupplex Societas JESU, *alumni olim ſui cauſam agit, atque humilibus precibus obſecrat, fas ut ſit, ſolennes illi divorum honores, & Sacrum Cultum exhibere. Effluxere jam, ab ejus obitu, anni quinquaginta, quo niſi elapſo*

ē

Digitized by Google

tempore, vetuit Urbanus octavus quemquam omninò proponi in Sanctorum numerum referendum. De hujus viri virtutibus, ac Miraculis, ab Eccleſiaſticis cognitoribus habita quæſtio, inſtrumentáque de iis ritè confecta ad tabularium ſacræ rituum Congregationis tranſmiſſa ſunt. Id unum ſupereſt, BEATISSIME PATER, *ut actis illis, tuo juſſu, maturè recognitis, jus tandem ſupplicibus dicas. At quamcumque in partem ſententiam tuleris, ſocii tum cœlites tum mortales Tuo in judicio protinus conquieſcent. Hoc, omnium nomine, profitetur*

Sanctitatis Tuæ.

Devotiſſimus & Humillimus Filius.

ANTONIUS BONETUS.

PRÆFATIO.

RES à P. JOANNE-FRANCISCO REGIS præclarè piéque geſtas ſcripſére jam alii, nec porrò deſunt qui eaſdem, ſtylo quàm nos elegantiori; at pauci qui certioribus indiciis, & majori fide perſcribant. Degimus per annos aliquot in iis locis, in quibus adoleſcentiam ille traduxit: pluresque ex affinibus & cognatis qui cum eo egerant, nobis optimè noti. Viximus cum hominibus, qui olim in Societate, eo familiariter uſi ſunt. Contigit item commorari in iis Regionibus, & domiciliis, ubi impreſſit inſignia virtutum Religioſarum veſtigia. Nuperrime demùm verſabamur in Urbe funeris loco vicinâ, unde identidem ad ſacrum beati viri tumulum licebat excurrere, ejuſque celebritatem ac religionem noſtris oculis intueri.

Digitized by Google

Miracula verò accepimus, vel à publicis & ſyncerisſimis monumentis ; vel à teſtibus oculatis ; vel ab eo qui,* cùm de illis ritè inquireretur, à Præpoſitis noſtris, ob inſignem ſapientiam, delegatus, ut Eccleſiaſticis Quæſitoribus adeſſet ; omnibus, quæ in Acta referebantur, teſtis ac ſpectator, interfuit. Ille enim, dum Provinciam regeret, maximè dum loca peragraret, Patris Regis laboribus ac miraculis inclyta, mihi itinerum comiti, ea miracula, magno delectu, ac ſummâ fide narrabat. Ex quibus ſanè intelligatur quàm exploratisſima ſit veritas earum rerum quæ in hoc opere memorantur.

* P. Ant. Pagés.

Digitized by Google

Summa Privilegii.

REgis Chriſtianiſſimi diplomate, ad ſex annos vim habituro, P. Antonio Boneto è Societate Jeſu, facultas conceditur typis edendi Vitam R. P. Joannis Franciſci Regis, ejuſdem Societatis Religioſi. Et ſimul prohibetur, ne quis hujuſmodi librum typis excudat, præter eos Typographos, in quos Autor jus ſuum contulerit. Qui ſecus fecerit, ſubiicitur pœnis in eo diplomate propoſitis. Datum Verſaliis die 15. Novembris, anno 1691. Subſcriptum. DUGONE.

Die verò 20. ejuſdem menſis, relatum in publicas tabulas Societatis Typographorum, & Bibliopolarum, juxta decreta Senatûs Pariſienſis, & conſilii Regii. Subſcribente P. AUBOUYN *Syndico.*

Jus in hoc Privilegio contentum ceſſit Autor, JOANNI & GUILLELMO PEKIIS, Typographis Toloſanis.

Approbatio Doctorum.

NOs infra ſcripti Theologiæ Profeſſores in Academiâ Toloſanâ, fidem facimus lectam à nobis Vitam R. P. Joannis-Franciſci Regis, Societatis Jeſu Religioſi, à P. Antonio Boneto, ex eâdem Societate, compoſitam; nihilque in eâ autoris lucubratione obſervatum, quod Doctrinæ Eccleſiæ Catholicæ Romanæ adverſetur: Imò viſum nobis, præclaras hujus Dei famuli virtutes dignas eſſe, quæ publicâ luce donentur; Miracula verò quæ hîc referuntur, omnibus veritatis notis inſignita. Toloſæ die Maii 8. anno 1692.

CAZEMAJOU Regius Theologiæ Profeſſor, & Decanus, Abbas ſancti Petri de Inſulâ in Meduleo, & in Eccleſiâ Metropolitanâ Toloſanâ Archidiaconus Major.

EDMUNDUS RABY, Regius Theologiæ Profeſſor.

JOANNES ô BRIEN, Profeſſor Regius.

JOANNES GISBERT, Profeſſor Regius è Societate JESU.

PETRUS NICOLAS, Profeſſor Regius è Societate JESU.

Digitized by Google

Facultas Superiorum.

EGo infra-ſcriptus Præpoſitus Provincialis Societatis Jeſu in Provinciâ Toloſanâ, juxta poteſtatem à Reverendo admodum Patre Noſtro Thyrſo Gonzalez præpoſito Generali, ad hoc mihi ſpecialiter factam, Patri Antonio Boneto facultatem concedo typis edendi vitam R. P. Joannis-Franciſci Regis, à tribus hujus noſtræ Societatis Theologis recognitam & approbatam. In cujus rei fidem has ei Literas dedi manu meâ ſubſcriptas, & Officii mei ſigillo munitas. Toloſæ die 26. Februarii, anno 1692.

BERNARDUS LAYRAC.

Digitized by Google

Proteſtatio Autoris.

UT Decretis Urbani Octavi Pontificis Maximi anno 1625. & 1634. promulgatis obtemperem, religiosè profiteor nolle me antevertere judicium Apoſtolicæ Sedis, dum vocabula MIRACULI, MARTYRIS, SANCTI, BEATI, & ſimilia, à me interdùm uſurpantur. Hæc enim omnia intelligi velim juxta ſenſum in memoratis decretis expreſſum.

VITA

VITA
R. P. JOANNIS-FRANCISCI
REGIS.

LIBER PRIMUS.

FONS-COOPERTUS oppidum eſt Occitaniæ inferioris, nullâ re aliâ, ad noſtra hæc tempora commendatum, quàm Concilio Narbonenſi tertio, ante annos ſeptingentos inibi celebrato. Eo in oppido, Regiorum familia, pietate & ſanguine nobilis, ſuperiori ſæculo ſedes ac domicilium collocarat. Et

I. Nobilitas & pietas familiæ Regis.

904.

generis quidem ſplendorem teſtantur domeſtica monumenta, ex quibus conſtat Deſplaſiam gentem apud Ruthenos clariſſimam, geminos olim diviſam in ramos; fratremque natu majorem paternæ ditionis hæredem, ſtirpem in illis regionibus propagaſſe; minorem verò ſuâ hæreditatis portione donatum, tranſlatis in Occitaniam laribus, inclytæ hujus Regiorum familiæ autorem, ac principem extitiſſe. Pietas verò gentis vel ex eo probatur, quòd graſſante per Galliam Narbonenſem hæreſi Calvinianâ, non modò antiquam Religionem ſtudiosè coluerit, ſed pro eâ quoque, fuſo etiam ſanguine, propugnarit. Rem Vir ipſe ſanctus, cujus vitæ ſeriem virtuteſque proſequimur, in concione narrabat, ut debitæ parentibus obſervantiæ pueros admoneret.

II. Memorabilis caſus unius. Villamurium in Cadurcorum & Albigenſium finibus ſitum ad Tarnim oppidum, valido Calvinianorum præſidio firmatum, fœderati Ca-

tholici obſidebant, belli duce Scipione Joyoſâ, magno Toloſæ Melitenſi priore. Cōfluebant in caſtra Catholici è viciniâ nobiles, interque alios Joannis Regis liberi omnes in partem ſe glorioſi periculi offerebant. Et cæteros quidem ſenior pater præclaro facinori nomen dare haud ægrè admodum ferebat, ſed majorem natu remanere volebat domi, ſi quid incerto pugnæ exitu fratribus contigiſſet, futurum ſenectutis ſolatium, columenque familiæ. At obſequendi voluntatem vicit in juvene pugnandi cupiditas, & ſtudium Religionis. Feroculæ pater indoli ſubiratus, ex ſubitâ, ut fit, doloris acerbitate, adoleſcenti malè precatur: abiret utique adverſo numine, nec paternam ultrâ domum patremque reviſeret. Vix ille in caſtra pervenerat, cum Duces Calviniani in obſidionales aggeres impetum faciunt, fuſaſque Joyoſæ copias vallo exturbant. Regius in eâ, quam fortiter tuebatur, ſtatione cæſus eſt, mortuique cadaver, confecto certa- ex eâ familiâ.

mine, unà cum aliis, injectâ, de more, glebâ contectum.

III. Pacatis deinde rebus, cùm eodem in loco puella pecuaria gregem paſceret, ecce atrata ſanguine, militis umbra repentè comparuit. Docet eo, quem pede calcabat, cæſpite, unum è Regiorum apud Fontem-coopertum familiâ, conditum jacere, qui in nupero, dum Villamurii obſidio ſolveretur, prælio cecidiſſet. Rogat moneri curet gentem illam, ſua ut oſſa ex humo prophanâ effodiant, & ad majorum ſepulchra ſacrum in locum aſportent.

Adfuere propinqui, Villamurenſium civium, ad quos rem puella detulerat, monitis excitati; repertumque, ejus indicio, cadaver in patriam advexere. Occurrit ad introitum oppidi cum Sacerdotibus cognatio univerſa, funuſque ad templum religiosè proſequitur. Ubi paternam domum cœpta eſt funebris pompa prætervehi, ingraveſcere feretri pondus, rigere veſpillonibus brachia, nec pe-

Digitized by Google

dem loco movere. Obſtupuit hîc enim verò conferta plebs, & miraculum exclamavit. At mortui pater rem ſubodoratus, heu! Memini, inquit, cùm injuſſu meo, ad bellum proficiſcenti minùs fauſtam expeditionem, & certam à Deo vindice poenam optavi. Voluerit ille forſan ſua in patriam oſſa referri, ut hanc qualemcumque violatæ obedientiæ culpam expiaret, quam ego ſanè piis cariſſimi filii Manibus volens libenſque condono. Tum ſublatis in coelum oculis manibuſque, funeri benè precatur, quod exinde, nullo negotio, elatum eſt, & cadaveri tranquillè ac placidè, ritu Catholico, parentatum. Intelligo, pleriſque mortalibus res politico ſupercilio æſtimãtibus, apparentes iſtas mortuorum effigies non omninò arridere: verùm huic utrique miraculo fidem vindicant, tùm miracula alia ejuſdem generis inferiùs memoranda, tùm viri ſancti probitas, qui ſingularem patrui caſum, rem domi, ſuo penè ſub aſpectu geſ-

Digitized by Google

tam, & ab avo ac patre teſtibus oculatis auditam, non ſemel, ut dixi, pro concione narravit.

IV. Ortus P. Joã. Franc. Regis. Ex eâ gente ducebat originem Pater Joannes-Franciſcus Regis, natus die ultimâ Januarii anno ſuperioris ſæculi nonageſimo ſeptimo, Patre Joanne Regis, Matre Magdalenâ Arſæâ Dynaſtæ Segurii filiâ. Vix ſacrâ baptiſmi undâ ablutus eſt infans, cùm ſuſpicatus fortè malus dæmon, quantus ſibi adverſarius pararetur, penè vagientem in cunis oppreſſit. Divina erga infantẽ providentia. Quamvis enim ſagarum, magorumque præſtigiæ, apud viros politicos, fabularum in numero habeantur; conſtat certè tum iſtam, tum familias alias benè multas maleficam earum vim non ſemel expertas. Jacebat in cunis Franciſculus, juxtáque nutrix alumni ſecura dormiebat. Excitata ſomno ſub mediam noctem fœmina, productiſque brachiis, ut puero mammam de more præberet, & facem extinctam, & vacuas cunas offendit. Lecto amens protinùs

exilit, vociferatur, puerum amiſſum exclamat. Trepidatur totâ domo, diſcurritur, accenduntur faces, cunctiſque latebris, anguliſque diligenter exploratis, puer tandem ſubter nutricis lectum, faſciis quidem evolutus, at ſanus vegetuſque conſpicitur. Intellexere pii parentes vel ex eo uno caſu, quantùm Superis cordi eſſet pueri incolumitas, & educatio. Quamobrem nulla ipſis antiquior cura fuit, quàm ut eum optimis moribus, doctrinæque Chriſtianæ præceptis imbuerent. Et conſtitit illis ſui laboris, atque operæ fructus. Innata ſiquidem virtutum ſemina, domeſticâ inſtitutione, diligenter exculta, adoleſcere cum ætate videbantur in dies.

Atque hanc virtutis indolem parentes ut foverent, eductum domo puerum Biterrenſibus Societatis Patribus in diſciplinam tradiderunt. Sex omninò horarum itinere Fonte-cooperto diſtant Biterræ Septumanorum, urbs, inter cæteras Galliæ urbes, ob cœli temperationem, ac ſoli amœ-

Digitized by Google

nitatem, etiam populari adagio celebrata. Regionis mite ingenium ſanè dixeris hauſiſſe cives egregiâ morum ſuavitate præditos, atque omni urbanitate limatos. Quam ſuorum comitatem, atque ſolertiam, ut bonis etiam artibus ampliùs expolirent, pulcherrimum ante hæc tempora Gymnaſium excitarant. Cúmque per hæc loca minùs frequentes, eâ tempeſtate, forent Scholæ Societatis, ad iſtas juventus omnis ex Occitaniâ inferiori, & Aquenſi Provinciâ commeabat. Auxit verò ſubinde Gymnaſii famam, quòd uno ferè tempore, ex eo prodierint viri inſignes, qui Eccleſiæ, ac Societati, aliiſque Religioſis Ordinibus, tùm præclarâ eruditione, tùm concionandi laude, dignitatis plurimùm attulere. At nemo ex omnibus extitit Joanni-Franciſco, de quo nunc ſcribimus, ſanctitate ſuperior.

V. Virtutes Adoleſcentis in ſæculo.

Ex quo primùm in Scholas noſtras intulit pedẽ, elucere cæpit in adoleſcente

cẽte integritas illa, & innocẽtia ſingularis, quam, ad extremum ſpiritũ, purã, illibatamque retinuit. Ac nè facilis & periculoſa exempli imitatio, integerrimæ vitæ aliquid labis afflaret, inquirebat ſedulò in ſodalium mores; & ſi quos ad vitia proclives animadverteret, ab eorum ſe congreſſu, & conſuetudine protinùs abſtrahebat. Quos autem probos noſſet ac benè moratos, ad eos utique adjungebat ſe ſe, iis familiariter utebatur. Innocentia morũ.

Cùm autem ſoleant optimi quique in ſodalitates Deiparæ Virginis aggregari, in eum cætum adſcribi voluit, tùm ut piorum conſortio, tùm ut ſanctiſſimæ Dei Matris tutelâ ac præſidio frueretur. Eo in loco fundamẽta poſuit ejus virtutis ac ſanctimoniæ, in quâ, tantis ſubinde incrementis, mirabiles proceſſus effecit. Pietas.

Hîc & obeundis Pœnitentiæ atque Euchariſtiæ Sacramentis, feſtorum dierum otium collocabat; & in ſubſequentes hebdomadæ dies, certa pietatis opera deſtinabat; & in reli-

quum vitæ tempus parabat documenta virtutum.

Modeſtia inprimis,& quæ tantopere juventutis mores exornat, verecundia curæ fuit. Compoſitus erat ad pudorem & honeſtatem, oris ac totius corporis habitus, ſive attentus in ſcholâ ſederet auditor; ſive per urbem incederet; ſeu obvios interdùm alloqueretur. At ſingularis illa cuſtodia ſenſuum,& oculorum moderatio ſodales tùm maximè permovebat, quoties unà cum illis ad ſcholas accederet. Collegii atrium in Pomærio ſitum, mœnibus urbis imminet è loco ſuperiori; unde patet proſpectus in pulcherrimam planitiem, quæ longiſſimo tractu, inter montes Tomerianos & Narbonenſe mare porrigitur. Subjectæ regionis amœnitas, nemora, oliveta, colles vitibus conſiti, creberrimæ villæ, & oppida, cum in locum peregrinos pariter, & indigenas ad ſpectandum alliciunt. Ibi adoleſcentes, dum ſcholarum tempus opperiuntur, ambulare ſoli-

Modeſtia.

Digitized by Google

ti, confabulari, & loci amœnitate gaudere. Unus Regis eâ ſpectandi voluptate ſe abſtinens, demiſſis modeſtè oculis, in ſcholam ſeſe recipiebat, ſtudio totus ac libris intentus.

Amor Literarum. VI.

Nec minori ſolertiâ domi, quàm in Gymnaſio, in ſtudium incumbebat, tum ut optatos à parentibus, progreſſus haberet in literis, tum ut familiarem juventuti deſidiam, otiique corruptelam effugeret. Sed ne aſſiduâ tractatione librorum ad humaniores diſciplinas pertinentium, paulatim pietatis ſenſus hebeſceret, eorum lectionem crebrâ piorum librorum lectione temperabat. Hujuſmodi verò libellos non ſolùm perlegebat ipſe, ſed ſi quando domum ſocii ventitarent, poſt rerum colloquia leviorum, eos item ad legendum vel audiendum ſuaviter invitabat. Cùm autem æger decumberet, iidemque ſodales in jacentis cubiculum admiſſi, vicem ejus dolere ſe dicerent, optarentque, fas ut eſſet ſibi, vim ægri-

Lectio piorum librorum.

tudinis mitigare : & levabis plurimùm, aiebat ille, ſi volueris, audiente me, aliquot hujus libelli verſiculos lectitare. Præterea cùm plures unà convictores in eodem contubernio degerent, in morem induxit, ut ſinguli per vices, ſuper menſam legerent; quò ſermones eo tempore hilariores arcerentur, ſuumque animo ſimul, & corpori pabulum præberetur. Certam addidit precandi & vivendi formulam, quam illi adeò caſtè ſanctéque ſervabant, ut hoc eorum hoſpitium, Religioſæ familiæ, quàm ſcholaſticorum convictui ſimilius videretur.

VII. Autoritas erga ſocios.

Manabat à contubernalibus ad externos hæc adoleſcentis authoritas, eximiáque de ejus virtute exiſtimatio. Ubi primùm eorum in congreſſum, conſpectumque ſe dabat, extemplò colligere ſeſe omnes; ac ſi fortè in re minùs honeſtâ confabulatio verſaretur, linguam, admoto labris digito, cohibere, aut aliò transferre ſermonem. Quòd ſi quis paulò

Digitized by Google

inverecundior inſtitutum ſermonem proſequebatur, eum animoſus juvenis Chriſtianæ modeſtiæ comiter admonebat; & ille monitoris ſapientiâ atque humanitate permotus, protinus conticebat. Ea nimirum vis eſt probitatis, ut illam, etiam qui non diligunt, vereantur. Quamquam autem hujuſmodi condiſcipulorum circulis intereſſe illum aliquando contingeret, non tamen ſe promiſcuè eorum in cætum, & conſuetudinem inferebat. Neque enim ad celebranda cum illis conviviola, ad ludos, ad ſpectacula pertrahi ſe patiebatur, unâ ambulatione oblectari ſolitus, ſiquando à ſtudii contentione animum, curamque laxabat. Quo rerum in genere caſus de illo certe mirabilis memoratur.

Excurrerat aliquando ad mare vicinum cum amicorum pari, piſcandi voluptate fruiturus; atque in pulcherrimo ſpectaculo matutinum tempus omne conſumpſerat. Cum autem in reditu, ſe calor intende- VIII. Ab ingenti periculo ſervatur.

ret, ad obvium in proxima areâ culmorum umbraculum divertit, congeſtiſque ſpicarum manipulis incumbens, donec tantiſper æſtus remitteret, ſomno indulget. Ecce autem, dum arctè & graviter ex laſſitudine dormit, phantaſiæ æſtu impetuque abreptus, ut ſomniantibus uſuvenit, ſociis & ipſis gravi ſopore oppreſſis, ſurgit, inambulat, & ad præterfluentem Olbim rectà contendit. Jamque ad extremam ferè amnis crepidinem venerat, cui altiſſimâ aquarum vorago ſubjecta erat, cùm repentè evigilat, & periculum vix ſui compos agnoſcit. Ubi aliquantulùm ſe collegit, ad ſocios rediit, eiſque ſingularem caſum trepidè nunciavit. Phantaſiæ certè vis illa fuerit, & vehementior ſomniantis affectus, quòd dormiens ambularet; at nonniſi Dei conſilio ac providentiâ factum, ut periculo proximus in veſtigio ſtaret, ſimulque excitaretur à ſomno. Ipſe quoque beneficii memor, cuſtodis Angeli patrocinio acceptum referebat, quòd ſe

olim infantem à ſagarum maleficiis, & hîc pariter à præcipiti in fluvium caſu, fauſtè feliciterque ſervaſſet. Ex eâ divini numinis erga puerum curâ, totque virtutum ornamentis, quibus præditum diximus, conjicere licebat, eum ad præſtantiorem vitam, atque ad Religioſum magis inſtitutum, quàm ad ſæculi mores erudiri.

Et veró in ſtudiorum curriculo non longè proceſſerat, cùm hanc illi mentem Deus injecit. Principio quidem, ut conſcientiæ moderatoribus ipſe aperuit, ſubire animum cæpit ingens voluptatum honorumque faſtidium; tùm odium, metuſque vitiorum, ad quæ iſtæc rerum fluxarum blandimenta vulgò mortales impellunt. Hos ut ſcopulos & flagitiorum illecebras declinaret, reſpiciebat ſtationem quampiam, in quâ certum ſalutis perfugium haberet: & nullibi quidem tutior occurrebat, quàm in Religioſo cœtu optimis legibus conſtituto. Deinde ut ad ſanctius illud vitæ genus vocari ſe intellexit; IX. Vocatio ad Religioné.

Digitized by Google

hærebat incertus animi, cui potiſſimùm, tot inter Religioſos ordines, nomen daret. Ut autem de re totâ ſapienter, conſultòque decerneret, & ſuas ipſius vires privatis pietatis operibus, & Numinis voluntatem multâ prece, ac jejunio explorabat. Inprimis cùm aliorum cælitum, tùm ſanctiſſimæ Dei Matris quam, à puero, præcipuâ religione colebat; opem, ac deprecationem adhibuit. Precatorios quotidiè, in ejus honorem, globulos volvere;ad ejus aras & imagines orare frequentiùs; & ſtatis in hebdomadâ diebus, ob ejus reverentiam, jejunare. Propitiato in hunc modum, Virginis operâ, Numine, intellexit non modó ſuæ, ſed proximorum quoque ſaluti incumbendũ. Quare ad Societatem Jeſu, cui munus utrumque propoſitum eſt, cogitationem tandem atque animum appulit. Et mox vbi frequenti precatione, adhibitoque piorum hominum conſilio, planè compertum habuit, non juvenili levitate conceptam, ſed

à

à Deo immiſſam hanc Societatis ineundæ ſententiam, viſus eſt illicò ad ejus ſe mores fingere, & labore aſſiduo ac quotidiano, religioſæ diſciplinæ paulatim aſſueſcere. Certum diebus ſingulis tempus, rerum cæleſtium meditationi, lectioni piorum librorum, & literarum ſtudio tribuebat: voluntariâ corporis afflictatione culpas leviſſimas expiabat: obibat frequenter ſacra Confeſſionis & Euchariſtiæ myſteria: ſociorum in circulis de virtute ac pietate, ſermones injiciebat; eoſque ad Dei cultum, ad contemptũ rerum mortalium, ad vitæ Religioſæ amorẽ, crebris adhortationibus, incitabat. Proludebat nimirum, iſtis initiis, novo vitę generi, quod meditabatur; cui cùm apprimè idoneus moderatoribus videretur, eum in Societatem, libenti prolixoque animo, admiſere.

Toloſam miſſus, domumque Probationis ingreſſus anno ætatis decimo nono, æræ Chriſtianæ milleſimo ſexcenteſimo decimo ſeptimo, viſus X. Ingreſſus in Societatem.

eſt ſtatim munire ac corroborare vitæ ſanctioris fundamenta, quæ in ſæculo jacere, & moliri jam cæperat. Submiſſionem animi, quam humilioribus obſequiis foras prodere, ſæculi mores non patiebantur, in Religioſi ſeceſſûs umbrâ ritè ac commodè exercebat. Cùm enim Novitiorum conſtantia domeſticis vulgò abjectiſque miniſteriis, probari ſoleat, infima quæque expetebat ille, & cupidè amplectebatur. In hoſpitali præſertim divi Jacobi valetudinario, quò ſtatis anni temporibus, ad curanda pauperum corpora, Novitii noſtri convenire ſolent, iſte Joannis-Franciſci ardor, & ſuimet vincendi ſtudium enitebat. Lectulos plurimâ ſanie & tabo manantes, in ſe ſternendos ſuſcipere; ægros acerbiorem ſpirantes halitum, & gravioribus morbis affectos excipere brachiis, lectóque magnâ alacritate verſare; hiantia latè vulnera, ulceraque, quorum aſpectus robuſtiſſimos quoſque arcebat, fovere, attrectare, & Chirurgis meden-

Novitii fervor in aſperioribus miniſteriis.

Digitized by Google

tibus manus famulas exhibere.

Animo ſui comtemptori egregio divinum certè numen ſe liberaliter infundebat. Et in quotidianâ quidem meditatione, pius Juvenis ità rebus divinis afficiebatur, ut abſtrahi ſenſibus, & rapi in extaſim videretur. Perſtabat dein, reliquum diem, velut jugi in oratione defixus, vigili cuſtodiâ ſenſuum, & intentâ in Deum cogitatione, quem ubique, & rebus in omnibus, præſentem intuebatur. Emicabat ex oculis, totoque ex vultu ardor ille pietatis tùm maximè, cùm ad Sanctorum aras & pulvinaria ſupplicabat. Viſitur Tolosæ ampliſſima divi Saturnini Baſilica, operis mole, & antiquitate, pluriumque tum Apoſtolorum, tum Martyrum reliquiis inclyta. Extant magno numero beata corpora publico cultui propoſita, ſive in cryptis ſubterraneis, ſive in patentibus circa templi ambitum loculamentis, conformatis, in ſpeciem humani corporis, ex auro & argento thecis incluſa. In illud Tem-

XI. In omni genere precationis.

Digitized by Google

plum diebus feſtis deſignati, per vices, Societatis Novitii, orationis causâ mittuntur. Joannes-Franciſcus præ cæteris, quoties eundi tempus & ordo recurreret, lætitiâ geſtiebat. Mirabantur ſocii, altaria ſingula, ritè ac ſuppliciter, obeuntem, Divos templi incolas eo precantem mentis affectu, & ſacras illorum exuvias, eâ lacrymarum vi, ac religione venerantem, ut cùm domum redeundum foret, ab earum conſpectu, complexuque avelli non poſſet. Hauriebat nimirum ex Sanctorum corporum aſpectu, futuræ ſanctitatis exempla, & in meditatione beatæ ac ſempiternæ felicitatis, quâ eorum animi in cælis perfruuntur, cæleſtis jam tum vitæ gaudia deſibabat.

In imitatione fratrũ.

Verùm non iſtis dumtaxat Sanctorum cœlitum, ſed domeſticis quoque Sociorum exemplis, juvari ſe ſentiebat, ad eam, quam animo deſtinabat, vitæ ſanctimoniam comparandam. Obſervabat ſedulò ſingulorum virtutes, quas privatim imita-

retur : & ſi quid fortè peccarent, elevabat culpam, aut voluntatem excuſabat. Cùm enim tenera Novitiorum virtus, vel leviſſimis aliorum erratis offendi ſoleat; nihil umquam ille temerè interpretari; de omnibus rectè ſentire; alienáque dicta, & facta in optimam partem accipere.

XII. Virtus Arnaldi Boreti Ex-Senatoris Toloſani.

At non alio cujuſquam permoveri ſe acriùs fatebatur, quàm ſapientiſſimi ſenis exemplo, quem eâ tempeſtate notum ſibi viſumque, in partem felicitatis numerabat ſuæ. Erat is Arnaldus Boretus ex Senatore Toloſano jam homo privatus, & in domo Probationis, cùm per ætatem provectam, novitium eſſe non liceret, hoſpes & contubernalis. Convenerat inter ipſum, & uxorem, paris pietatis fæminam, ut re omni familiari in Religioſas familias & pauperes diſtributâ, remotam à ſtrepitu pompâque ſæculi, quiſque ſeorsùm, vitam inirent. Et illa quidem ſeceſſit in Cœnobium Divæ Catharinæ Senenſis ſuis recens ſumptibus extructum: ip-

ſe aliquantò poſt, abdicato Magiſtratu, in Novitiorum, ut dixi, Societatis domicilium ſe recepit, retento veſtitu,& nomine priſtinæ dignitatis. Hîc Religioſo vivebat ritu, legum noſtrarum, & domeſticæ diſciplinæ cultor egregius. Jejunio, flagellis, multáque vitæ aſperitate corpus ſenile cruciabat: noctu, cannabino paleâque diſtento cubabat in ſacco: diei partem maximam degebat in odęo, quod cubiculo adjunctum, Sacrario imminebat: ſtatutis autem horis dabat ſe abſque delectu, in Novitiorum congreſſum, prout in obvios quoſque incidebat. Atque hoc potiſſimùm loco Joannes-Franciſcus optimi ſenis ſapientiam, ac ſanctitatem mirabatur, & ex frequentibus illis cum viro ſancto colloquiis, ad omne virtutis ſtudium vehementer exarſit.

XIII. Scholarũ magiſtri piæ & literariæ ex-

Peracto in hunc modum, Probationis biennio, docendæ, publicis in ſcholis, Grammaticæ admotus eſt; ſubinde ad tradendas humaniores diſciplinas progreſſus. Quo in mu-

Digitized by Google

nere, cùm ardenti jam tum proximorum ſalutis ſtudio teneretur, id ſpectavit unum, ut teneros puerorum animos, literis ſimul, & moribus Chriſtianis imbueret. Cùm enim ex pueris, ubi in viros excreverint, omnis Reſpublica effloreſcat, intelligebat ab optimâ eorum inſtitutione, in ſingulos Reipublicæ ordines manare ſanctitatem. Primùm quidem, juxta conſuetam horarum partitionem, ſcholæ penſum accuratiſſimè à diſcipulis exigebat: tum iis, quæ in explanandis autoribus occurrebant, admonitus, ſermonem de rebus divinis ſenſim injiciebat. Neque enim ſtatis ſolùm per hebdomadam temporibus, ſed ſingulis omnino diebus, ſi quæ, ex re & tempore, daretúr occaſio, eos ad pietatem, ad Dei & Virginis cultum, ſtudioſè diligenterque excitabat. Et ſanè conſtat ab eo morem illum inductum, quem religioſè hactenus in iſtis regionibus poſteri retinuere, ut audito horologio, ſolita ſcholæ exercitatio tantillùm con-

ercitationes

Digitized by Google

quieſcat, dum Angelica, privatim ab omnibus, ſalutatio recitatur. Hæc autem pietatis, aliarumque virtutum officia, quæ publicè ſuadebat, privato deinde colloquio, puerorum animis altiùs inſerebat. Explorabat potiſſimùm eorum indolem; an ad vitium, aut ad honeſtatem propenſior foret; quæ ſubeſſent peccandi illecebræ; quæ ſtudiorum impedimenta; quibus domi contubernalibus; quibus in urbe ſociis ac familiaribus uterentur. Et teneram quidem indolem crebris formabat monitis ad modeſtiam & probitatem; vitiorum blandimenta & offendicula removebat, abductos demum à pravorum conſuetudine, piis honeſtiſque ſodalibus adjungebat.

XIV. Verùm, nullâ re aliâ ad virtutem diſcipulos faciliùs pelliciebat, quàm Religioſæ vitæ exemplo. Intentis velut in Angelum oculis, mirabantur ſedatos omnes compoſitoſque corporis motus, gravitatem inceſsûs, morum ſuavitatem, vultúſque modeſtiam.

Digitized by Google

deſtiam. Audiebant de rebus divinis eâ vi, eo affectu differentem, planè ut intelligerent, pietatis intimos ſenſus, & latentem in animo ſanctitatem foras erumpere. Amabant, inprimis moderationem animi ſingularem, in tantâ ingeniorum & morum varietate, ſeu peccantes corrigeret, ſeu in officio contineret. Cumque adoleſcentes interdum juvenili æſtu abrepti, modeſtiæ fines prætergredi ſoleant, ita ille ſibi temperabat, ut neminem unquam caſtigaret aſperiùs, nec acerbiùs appellaret. Et diſcipuli quidem his magiſtri exemplis ſimul & præceptionibus eruditi, ſic omne Chriſtianæ juventutis officium, ac munus explebant, ut eos à cæteris Collegii alumnis præcipua quædam pietatis ac modeſtiæ nota diſcerneret.

Neque verò Religioſi Juvenis zelus, & proximos juvandi ſtudium ſe ſcholæ finibus continebat. Excurrebat identidem ſuperiorum miſſu, ad ruſticanas Eccleſias, periculum fac- XV. Zelus extra ſcholæ limites effuſus.

turus Apoſtolici muneris, ad quod ſe jam iſtis initiis comparabat. Dicebat in cætu ruſticorum tam populariter, tamque acri & vehementi oratione, ut faterentur illi neminem unquam à ſe auditum, qui magis ad ſuum captum, magis ad permovendum appoſitè peroraret. Et fuit aliquando (quod de Chriſto ipſo memoratur) cùm honeſta matrona, concione dimiſsâ, exclamaret, Beatam parentem, quæ talem filium genuiſſet; nec ſe minùs Beatam, quòd eum audiiſſet concionantem; beatiſſimam, ſi eundem ſæpiùs audire contingeret. In urbibus verò, ubi per ætatem & ordinem concionari non liceret, pro virili tamen parte pium opus egregiè promovebat. Auditorum ſalutem, & concionatorum induſtriam, multâ prece, Numini commendabat; mirè deinde ſollicitus, quo iſti dixiſſent plauſu, quis in illis orationis fructus, quis animorum motus extitiſſet. Cumque viſus erat orator multitudinis animos acriùs permoviſſe, ad-

volabat illicò in ejus cubiculum, non ut compoſitâ, quod vulgò fieri ſolet, laudatione, hominis mulceret animum, ſed de excitatis ad veram contritionem & pænitentiam auditoribus, perinde gratias acturus, ac ſi ipſe, privato nomine, eximium aliquod beneficium retuliſſet.

XVI. Studia Philoſophiæ.

In ipſo docendi curriculo, à ſcholis Grammaticæ revocatus, Turnonem ad ſtudiâ Philoſophiæ mittitur. Intelligebat Religioſum hominem in hac ingenii exercitatione, ſubmiſſione animi indigere, ad comprimendam mentis elationem, ſi ſubtiliſſimæ facultatis argutias facilè aſſequeretur; ſin minori acumine & perſpicaciâ polleret, ad ferendam, æquo ac patienti animo, ſuam illam ingenii tarditatem. Hujus itaque virtutis maximè ſtudioſus, magiſtris dicto audientem, & mirè docilem ſe præbebat; atque ubi argumentatione conatus erat veritatem elicere; eorum demùm placitis velut oraculis aſſentiebat. Inter diſputandum, cùm erat

ratione ſuperior, non ſuperbiebat ille; nec juveniliter exultabat; neque item, ubi cauſa deterior ſua videbatur, inſtabat pugnaciter; aut ignominiæ metu, ut fit, diſputationem clamoribus extrahebat. Et ſententiam quidem modeſtiſſimè defendebat ſuam, & cùm ſolutum nodum exiſtimabat, ſilebat illicò, confectumque planè negotium, bonâ fide fatebatur. Nec ſanè minùs ſilentem quàm diſputantem ornabat iſtæc verecundia. Sedebat in ſcholâ eo vultûs ac corporis habitu qui externis adoleſcentibus modeſtiam ſuaderet. Ad prælectiones & exercitationes alias ita animum attendebat, ita colligebat ſe ſe, ut ſimul Magiſtrum docentem audire, & præſentem Deum intueri videretur.

XVII. Zelus tempore ſtudiorũ. Verùm nec in iſtâ quoque ſtudiorum occupatione, conſuetam animorum ſalutis curam omiſit, opportunitate uſus ſtationis Turnonenſis ad pium opus inprimis idoneæ.

Sub ipſum ferè Calvinianæ hæreſis

Digitized by Google

ortum, Franciſcus Cardinalis Turnonius in Collegium illud, eleganti & magnifico opere, abs ſe nuper extructum, homines ſocietatis induxerat, qui ſuis ſimul & externis, liberales omnes diſciplinas traderent, & graſſantem in vicinis Provinciis peſtem, ab iſtâ urbe ejuſque confiniis prohiberent. Et virò ſummè Catholico, deque re Chriſtianâ universâ optimè merito egregiè conſtitit ſui laboris, atque operæ fructus. Etenim ſocii Turnonenſes ex eo tempore, ita rem Catholicam promoverunt, ac porrò eâ ſedulitate, atque conſtantiâ promovere pergunt, ut variis anni temporibus, numero interdum pluſquam triginta, in vicina oppida & pagos excurrant. Quâ ratione factum, ut, cum hæc omnium querela eſſet, quòd ager Vivarienſis præter cæteras Galliæ Provincias, Calvinianorum multitudine abundaret, in viciniâ certè nullum prorſus ex eâ ſectâ caput exiſteret. Et Deum quidem optimum gratos, acceptoſque habere

Digitized by Google

ſociorum labores, vel illud docet; quòd ex eorum numero, unum & alterum laude Martyrii decoraverit.

XVIII. P. Jac. Saleſius

Patrem dico Jacobum Saleſium, qui cùm in Collegio Turnonenſi Theologiam doceret, Albenacum miſſus ſub finem ſæculi ſuperioris, ut nutantem eâ in urbe Religionem Catholicam tueretur, propter invidiam ſacerdotii, & Societatis, ab Hæreticis cæſus eſt, cum ſocio Guillelmo Saltamochio adjutore domeſtico. Et ſacra eorum corpora Turnonem poſtmodum revecta domi religiosè aſſervantur, donec Apoſtolicæ Sedi viſum fuerit, quod ſuppliciter dudum expoſcimus, publicos eis martyrum honores, cultumque decernere. Interea Socii præſentem opem ex beatorum pignorum contubernio ſentiunt, in Religione amplificandâ, excolendiſque tum antiquis, tum recentioribus finitimæ regionis Catholicis, qui Chriſtianiſſimi Regis hortatu, & ipſorum induſtriâ, in gratiam cum Romanâ Eccleſiâ, poſtliminio rediere.

Digitized by Google

Eâ ergo proximos juvandi conſuetudine Joannes-Franciſcus mirificè delectatus, Superiorum permiſſu, uni è ſacerdotibus domeſticis comitem ſe adjunxit, quo cum, diebus feſtis ad erudiendam agreſtem plebem, in villas & pagos exibat. Pagum ingreſſi, Sacerdos quidem in Templum rectà ſe conferebat pænitentium confeſſiones excepturus, ille vicatim oſtiatimque ſedulò conquirebat, qui vellent ſalutari ſacramento, animi ſordes elüere. Et eos omnes unum in locum congregatos docebat ritum, Chriſtiano, more confitendi, atque ad contritionem & anteactæ vitæ deteſtationem hortabatur: mox probè paratos, inſtructoſque perducebat in Templum, & ſacerdotis ipſemet pedibus ſupplices admovebat. Poſt prandium, dum Sacerdos ad concionem ſe compararet, ille interim pueris, & rudiori plebe, tintinnabuli ſonitu, convocatis, Doctrinam Chriſtianam & præcepta fidei, ad eorum captum populariter explanabat. XIX.

Digitized by Google

Ut autem confeſſionis ille & Euchariſtiæ perpetuus vigeret uſus, ſanctiſſimi Sacramenti ſodalitates inſtituit, quæ in varia loca propagatæ, magnâ hactenùs pietate & frequentiâ celebrantur. Et in oppido quidem Andancæo, cujus Eccleſiæ jura annexa ſunt Collegio Turnonenſi, cum unum hujuſmodi cætum conſtituiſſet, mirum eſt quam apud ſodales fidem, adoleſcens necdum ſacris ordinibus initiatus, quantum imperium obtineret. Diebus dominicis domum veniebant cum eo de rebus acturi, quæ vel ad privatam animi ſui tranquillitatem ac ſalutem, vel ad publicam ſodalitii adminiſtrationem pertinerent. Si qui lite ac jure contenderent, eum ultro controverſiæ judicem deligebant; & ille amotis fori jurgiis, cauſam, auditis partibus, componebat. Citabantur apud eum rei, qui domi aſperiores, familiam ictibus & convitiis vexarent; qui adamarent aleam, & popinas; qui ſanctiſſimum Dei nomen execra-

Digitized by Google

execrationibus violarent, quos ipſe pro ratione culpæ, aut caſtigabat verbis, aut è ſodalitate pellebat. illi verò hæc monentem & diſceptantem eâ reverentiâ ac docilitate audiebant, ut vel Novitios Religioſo magiſtro, vel parenti liberos benè moratos adſtare diceres.

Philoſophiæ curriculum emenſus, diſciplinas humaniores de more tradidit, eodem planè, quod in docendâ Grammaticâ tenuerat, vitæ Religioſiſſimæ, & juvandi proximos inſtituto. Toloſam deinde accitus ut Theologiæ operam daret, ad illa pietatis opera, quæ olim inter ſtudia Philoſophiæ adamaverat, eò majori curâ cœpit incumbere, quò jam propius intelligebat ſacerdotii tempus inſtare. Et decebat omnino præclaris ornatum inſtructumque virtutibus, ad ampliſſimum ac penè divinum munus accedere. Cùm autem ad illud rectè obeundum, rerum cæleſtium amor & guſtus maximè juvent, ex Theologiæ ſtudio id percipiebat

XX. Virtutis exercitationes inter ſtudia Theologiæ.

emolumenti, ut cùm diſciplinæ aliæ vulgò ſenſum pietatis obtundant, hæc eundem acuat, & vehementiùs incitet. Itaque mentis intelligentiam limabat ſimul, & affectum inflammabat. Scholæ exercitationibus, & rerum Theologicarum ſpeculationi ſtatum quotidie tempus dabat; quod ſupererat otii domeſticis miniſteriis vacui, orationi tribuebat. Cumque nec ereptum diurnis occupationibus otium, precandi ſtudium & cupiditatem expleret, divinarum rerum contemplationi nocturnas quoque vigilias adhibebat. Obſervare id potiſſimùm licuit in ſuburbano Campaniæ prædio, quò vacationum autumnalium tempore, noſtri à ſcholis & ſtudiis feriati de more ſecedunt. Cùm enim, eâ tempeſtate, in illam amplitudinem, quæ nunc viſitur, ædes laxatæ non eſſent, ſingula ſociis ſingulis conclavia non ſuppetebant. Eâ occaſione unus è contubernalibus, qui poſt multos annos rem nobis ipſe narrabat, advertebat Joan-

nem-Franciſcum ſingulis noctibus, levi ſomno recreatum, ſilentio, cubili, exire, & maximam noctis partem, in oratione perſtare. Rei admiratione obſtupefactus, monuit unum ex antiquioribus Patribus, qui tunc ſociis in villâ degentibus præerat. Atque ille eximiæ viri virtutis optimè conſcius, noli, inquit, oranti obſtrepere, & ſuaviſſimam cum Deo conſuetudinem inhibere. Erit, erit aliquando tempus, cum ſocii iſtius tui ſanctitatem Feſto ac ſolenni die Societas celebrabit. Nobis certè, qui cæleſtem ſenis hujus ſapientiam, aſperamque vitæ duritiem probè perſpectam habuimus, minimè dubium eſt, quin ſingularem Joannis-Franciſci Sactimoniam, futuramque nominis ac famæ celebritatem, divino inſtinctu, afflatuque præſenſerit. P.Frãc. Tarbe. Expro-vinc. Toloſ.

XXI. Ex eo pietatis ſenſu ſubmiſſio animi, ac modeſtia oriebatur. In convictu etiam Religioſo plurium ejuſdem generis hominum, ut quiſque ingenioſior eſt, ita amat cum ami-

Digitized by Google

cis familiariter & acutè jocari. At nemo eſt qui velit hujuſmodi, ſeu dicacitati, ſeu argutiis patere, & qui ex æmulatione ingenii, non conetur jocum joco repellere. Unus Joannes-Franciſcus, argutè in ſe, ac facetè dicta leni excipiebat riſu, nec verbum unquam cavillantibus reponebat. Diceres, ut alii plauſu, ita ipſum ſui contemptu, ac ludibrio delectari. Ex eâdem laudis humanæ deſpicientiâ, à moderatoribus enixè contendit, ut à ſtudiis Theologicis ante finem quadriennii removeretur. Et illi, cum non ambigerent hominem ad vitæ genus humile, & operoſum à Deo vocari, ejus tandem votis, ac diuturnis precibus annuerunt. Quod ſanè quantam arguat ſubmiſſionem animi, qui res Societatis norunt, ſatis intelligunt.

Fit Sacerdos. Itaque monitus, ad Sacerdotium ut ſe compararet, quamquam illud cupidiſſimè expetebat, ancipiti tamen, ſpem inter & metum, cogitatione diſtractus, cœpit ampliſſimi muneris

momenta omnia diligenter expendere. Nam & ſuæ conſcientiâ tenuitatis, ac Sacri Ordinis reverentiâ, ab eo refugere videbatur; & ingenti proximos juvandi ſtudio, ad illum ſe vehementer ſentiébat impelli. Inter has fluctuantis animi curas, vicit tandem charitas, & ratio ſalutis animarum. Etenim modeſtè profeſſus ſuam illam tenuitatem, Deum optimum conteſtatus eſt, ſe ejus dumtaxat, ac proximi gratiâ, ad myſterium altaris accedere, fautoremque & adjutorem ſperare illum, cujus unius gloriam, in adeundo ſacro munere, propoſitam habuiſſet. Hoc religionis ſenſu ad Sacerdotium evectus, eodem deinceps ſolitus eſt ſacrificare. Quoties peragebat rem divinam, effluebat in vultum, totumque corporis habitum, interior ille pietatis ac mentis affectus, unde ſe protinus adſtantium in animos effundebat. Affirmabant, qui primùm ſacrificanti adfuere, eâ ſe ſpi-

ritûs dulcedine delibutos, quam vix intimis præcordiis continerent. Et quamquam pleriqueChriſtianorum, longiores in ſacris myſteriis faſtidiunt moras, fatebantur omnes deinceps, ſacrum quod ille faceret, licet interdum pluſculum produceretur, nec tædium planè, nec ſatietatem afferre.

XXII. Miſſionibus campeſtribus ſe addicit.

Poſtquam Sacerdotium iniit, opportuno jam ſubſidio ad ſalutem animorum inſtructus, omni curâ cœpit in nobiliſſimum opus incumbere. Et quoniam reliquum vitæ tempus, quod fuit annorum omnino tredecim, in campeſtribus ferè Miſſionibus exegit, præter menſes aliquot, quibus identidem in Collegiorum otio, vires ex diuturno labore reficiebat; res ab eo domi & foris; ſive in pagis & in urbibus ſanctiſſimè geſtas ſeparatim proſequemur. Ruri quidem, aſperrimi in Diœceſibus Viennenſi, Anicienſi, & Valentinâ, Vivarienſium ac Velaunorum montes Apoſtolicis excolendi

Digitized by Google

laboribus obtigere. Cùm autem hyeme ferè, montium incolæ pruinis ac nivibus, agrorum culturâ prohibiti, in mapalibus ac tuguriis otientur, hanc ille tempeſtatem: ad ea loca peragranda, aptiorem exiſtimabat. Itaque ubi primùm, exeunte autumno, montium cacumina nivibus albeſcebant, in deſignatam ſtationem, quantumvis arduo ac difficili aſcenſu, illicò evolabat. Nec mora; templum adibat, quamquam plurimâ nive & imbre perfuſus, ut ſuſcepto operi, Dei præſidium opemque deposceret: & ſi fortè aditus non pateret, diù multumque, pro templi foribus, frigido ſub aëre, ſupplicabat. Eo in habitu ſituque non ſemel inventum, vix ac ne vix quidem, parochus & ruſtici in hoſpitium compellebant.

XXVIII Vitæ inſtitutum in Miſſionibus.

Hanc porrò in montanis illis Miſſionibus, vivendi normam tenebat. Summo manè, ruſticæ plebi, Chriſtianæ doctrinæ capita explanabat. Tùm per confertam multitudinem,

ad ſacrum Pœnitentiæ tribunal accedens, incredibili patientiâ, donec in concionem aſcenderet, confitentes audiebat. Poſt meridiem, ex facultate hominibus Societatis eo loco conceſſâ, faciebat ſacrum; niſi, ob penuriam alterius Sacerdotis, ante lucem jam fortè peregerat; mox è ſacrario ſe ſubducens, ad vires utcumque reficiendas, tenuem ac parabilem adhibebat cibum. At vix menſæ aſſederat, cùm vel in Templum revocabatur, ut confitentibus navaret operam; vel aderant ex condicto, rebus aut animis diſſidentes, quorum ille, pomeridianis horis, lites omnes ac controverſias dirimebat. Sub veſperam iterum concionabatur. Mox levi cænulâ contentus, ac plerumque incœnatus, ad mediam uſque noctem, aut confitentibus dabat aures, aut Eccleſiaſticum recitabat Officium, aut orationi vacabat. Atque hoc vitæ inſtitutum, & duritiem, eâ conſtantiâ tenuit, ut mirum planè foret, hominem inediâ

Digitized by Google

diâ vigiliiſque confectum, tam gravibus ac diuturnis animi corporiſque functionibus parem eſſe. Patuit illud inprimis cum inter concionandum, deficientibus non ſemel viribus, adſtantium brachiis efferendus è templo fuit.

Nec minoribus conflictabatur ærumnis inter viarum difficultates; quàm in ipſâ ſtatione; ſivè ex uno pago in alium miſſionis obeundæ gratiâ, iter haberet, ſive circumpoſitas dein templo principi caſas & tuguria concurſaret. Pedes ſemper iter conficiebat, & ſi quandò ab iis, qui ad ſe evocabant, equus ſubmittebatur, famulo in jumentum impoſito, ipſe pedibus ambulabat. Occurrebant frequenter, ut eſt locorum natura, montium altitudines, rupium aſperitates, viarum plana ita nivibus contecta, ut nec ſemita ulla, neque hominum, aut animantium veſtigium ullum extaret. Quæ ille incommoda, non minori alacritate quàm conſtantiâ, ſuperabat. XXIV. Itinerũ difficultates.

Digitized by Google

Narrabat ſocius, cùm nimboſo ac caliginoſo cælo ſtationem aliquando mutarent, & adhuc à viæ termino procul abeſſent, irruente nocte repente oppreſſos. Et ille patrem hortabatur, ne per hæc loca & tempora, iter proſequerentur; ad pagum diverterent quem propè conſpicabantur, ubi tutò apud amicum hoſpitem pernoctarent. Cui pater, at Miſſionem, inquit, in craſtinam lucem indiximus; & præmonita plebs ad matutinum ſacrum verba facturis haud dubiè præſtolabitur, quam eo fructu & emolumento, per noſtram incuriam ac timiditatem, planè carere non decet. Macte virtute atque conſtantiâ pater; præibit Cuſtos Angelus; & Deus ipſe, cujus cauſa agitur, omnibus ereptos periculis ad deſtinatum locum traducet incolumes. Et ſimul pallio ſe involvens, baculoque nitens gradum accelerabat. At ingruentibus tenebris, recentique nive veſtigium crebrò fallente, laterum tenùs immer-

Digitized by Google

gebatur; & vix unâ congerie evaſerat, cum præceps in aliam volvebatur. Augebant nocturnos metus clamores luporum è vicino nemore ululantium. Socius interim vires omnes nervoſque contendens, quamquam loco & tempore perfrigido, ſudare, vix, è laſſitudine, ſpiritum ducere, & ſuam utriuſque confidentiam accuſare. Pater hominem blandè compellans, en tempus, aiebat, quo patientiæ merito augeamur. Nefas omnino oblatam divinitus, durum aliquid tolerandi, occaſionem amittere. His dictis mutuó excitati, vires utcumque & animum revocarunt; unóque nivis candore itineri prælucente, enecti frigore, atque extremo penè ſpiritu exangues, tandem in hoſpitium pervenere.

Neque verò hac vice ſimplici, ſed quoties ab uno loco in alium, ſacra Miſſionis munia transferebat, in eas conjectum anguſtias ſocii affirmabant. Cùm enim ex uno pago XXV.

Digitized by Google

aut oppido diſceſſurum infecta negotia, & reſidua confitentium turba ad multam diem morarentur, in eadem noctis & viarum pericula ſæpius incurrebat. Quàm autem parum idonea, in aſperis montibus, occurrerent diverſoria, ad recreandum hominem inediâ & laſſitudine confectum, æquum eſt exiſtimare. Nullibi tamen diverſabatur jucundiùs, quàm ubi pluribus incommodis premeretur. Cùm, nocte quâdam, ad agreſte gurguſtium divertiſſet, in quo nihil ad veſcendum, præter cibarii panis fruſtula, ad cubandum nihil, præter aliquot paleæ faſciculos ſuppetebat; næ ſatiùs fuerat, exclamat arridendo comes, in eo quem prætervecti ſumus, pago ſubſiſtere, ubi contigiſſet paulò liberaliùs hoſpitari. Atqui nos, excepit pater, qui Chriſti exemplo, erudiendis pauperibus vitam addiximus, liberaliùs nunquam accipimur, quàm cùm rerum omnium penuriâ laboramus. At ærumnas & labores hujuſmodi

Digitized by Google

divinum Numen fructu uberi mitigabat.

Ea erat de ſanctimoniâ Patris Regis omnium ubique exiſtimatio, ut ſimul adfuturum illum fama vulgaverat, maxima hominum multitudo audiendi causâ, ad condictum diem & locum ex omni circùm regione confluerer. Suis illa quotidie tectis & pagis effuſa, ita matutinis & veſpertinis horis, templum opplebat, ut inter feſtum profeſtumque diem, nihil planè diſcriminis intereſſet. Alii intentis in concionantem oculis animiſque, ab ejus prorſus ore pendebant; alii orationis gravitate permoti, anteactæ vitæ crimina, perpetuâ concione, deflebant. Mox ubi è ſuggeſtu deſcenderat, in Pœnitentiæ ſubſellium irruebant, atque ad ejus pedes abjecti, hominem, dies totos, eâ frequentiâ cingebant, quæ vix liberum veſcendi ac quieſcendi ſpatium daret. Quin immò cum, perfecto jam opere, ex unâ ſtatione migraturus XXVI.

Digitized by Google

eſſet in aliam, & recens multitudo continenter accurreret; ne ad conſtitutam diem, indicto jam cœtu, abeſſet, inter ambulandum confitentibus præbebat aures. Præïbat Pater, ejus qui primus occurrerat, excipiendæ confeſſioni intentus; ſequebatur ruſticorum agmen, oculis humi demiſſis, Roſarii globulos decurrentium; cumque unus ritè noxarum fuerat abſolutus, alter alteri ſuccedebat. Nonnulli etiam Miſſionis tempore, acceſſu excluſi, ut eo beneficio ipſi quoque fruerentur, abeunti ſe ultro, per nivales & devios montes, itineris aut duces, aut comites adjungebant. Et conſtat eorum aliquos, ut peccata animique moleſtias in ejus auribus ac ſermone deponerent, nullo cibo & potu, per ſex leucas integras hominem proſequutos. At non modò qui ſpontè accederent, admittebat ille perhumaniter, & patienter audiebat; ſed quos inveterata peccandi conſuetudo retraheret, aut metus

ac rei diſſicultas prohiberet, ſingulari ſolertiâ, mulcendo, increpando alliciebat ad ſe, & ad Pœnitentiam pertrahebat.

Expetebatur certatim à plebe & Parochis: cumque pagus unus, aliquandó per nuncios, eum ad ſe multis precibus invitaret, & ille tunc quidem præſtò eſſe non poſſet, lacrymaſſe palam ferunt; ſeu fidem miraretur hominum Dei regnum tam ſollicitè quærentium, ſeu vicem doleret ſuam, quòd parvulis enixè rogantibus, cæleſtis doctrinæ pabulum dividere non liceret. At ii quibus ſpes nulla erat, virum Dei ſuos in vicos & oppida evocandi, ne præclaris ejus documentis carerent, ad eum ſe ſe ex locis remotiſſimis conferebant. Cùm, die quadam, Templum aditurus domo pedem efferret, occurrit advenarum manipulus; è quorum numero unus, ne gravere, inquit, Pater optimè, confitentes audire; nam duorum dierum iter, hoc eſt leucas omnino duodecim XXVII.

Digitized by Google

ultrò confecimus, ut nos Pænitentiæ Sacramento, & ſalutaribus monitis impertires. Ille gratiis Deo actis, qui laborum ſuorum fructus longiùs ſpargeret, ad virtutem & pietatem pro concione eruditos, ac ritè Pœnitentiâ expiatos remiſit in patriam. Nec minori curâ homines inter ſe quàm cum Deo ipſo in gratiam reducebat. Pagorum oppidorumque domos ſingillatim obibat, & ſi quæ familiæ à ſe invicem animis aut litibus diſſiderent, eas ille, omni ope, in concordiam revocabat: tenuiores præſertim adverſus potentiorum injurias, ſuo etiam periculo, tuebatur.

Agebat de more in uno Occitaniæ
XXVIII pago, cùm trepidè nunciatur militum turmam adventare. Ruſtici ſubito timore perterriti vaſa colligunt, convectáque in Templum, prædantium cupiditati maturè ſubducunt. Milites pagum ingreſſi deſertas domos, rebuſque omnibus vacuas & nudas offendunt. Latebras ſuſpicati ad Templum rectà contendunt. Jamque

que valuis ac repagulis vim parabant, cùm Pater ex tumultu rem interpretatus, per medios armatos celeriter advolat, templique aditum occupans, nec pudet, inquit, paucam ſupellectilem miſeræ gentis invadere, & ſacrum aſylum dextris rapacibus violare? At per meum latus irrumpetis in Templum, & ego hîc pro pauperculâ plebe, cujus mihi ſalus à Deo credita eſt, libenter emoriar. Illi, ſeu religione loci, ſeu fortis æquè ac pii Sacerdotis reverentiâ permoti, cohibuere impetum, & pago protinùs abſceſſere.

At non perinde valuit, apud milites Calvinianos, Catholici Sacerdotis autoritas. Dum audiendis confeſſionibus alio in pago vacaret, ecce ſubitus è vicinâ domo nuncius admonet, milites cuncta miſcere, hoſpitemque eò vexare, ut tumultum & ſtrepitum pactâ pecuniâ redimat. Ergo hominis vicem miſeratus, feſtinus accurrit, vociferantes blando ſermone delinit, & ab inferendâ

injuriâ multis precibus dehortatur. Illi, virum Religioſum irriſione ſibiliſque exploſum, in malam crucem abire jubent, & recedentem ad ſua, cepis in caput impactis, magno convitio inſequuntur. Centurio, re intellectâ, venit ad Patrem, facinus indignum exclamat, rogat obſecratque, ut pœnæ genus in reos ipſemet, pro arbitrio, ſtatuat. Pater, ne hac quâlicumque vindictæ ſpecie, oblatam patientiæ palmam amitteret, ſupplicium omne à ſontibus deprecatur. Docet ſe Chriſtianum concionatorem, non probri ſed beneficii loco, contumeliam ducere: juvare ad commendationem Religionis Catholicæ, ſuum iſtud manſuetudinis & Charitatis exemplum: ex eo conjecturam facturos Calvinianos milites, hanc demum eſſe germanam Chriſti Religionem, quæ ex optimi magiſtri præcepto, injurias condonaret: agere ſe dumtaxat ruſticorum cauſam, unumque illud enixè contendere, ſeriò ut edicat

Digitized by Google

ne quis miſellam gentem rapinis aut convitiis vexet, atque in eum, qui ſecus fecerit, graviùs animadvertat. Centurio hominis manſuetudinem ac patientiam admiratus, quod exoptabat, abundè perfecit.

Verùm non id ſpectabat ſolùm, XXIX. ut dum in villis ac pagis moraretur, omne genus hominum ad vitam ſanctiorem alliceret; ſed inprimis dabat operam, ut ſua illa documenta firma in poſterum ac ſtabilia permanerent. Inſtituebat ubique Sanctiſſimi Sacramenti Sodalitates, quàrum ope, perpetuus Confeſſionis & Euchariſtiæ vigeret uſus. In privatas domos morem inducebat, ut ad ſerotinas preces, antequam cubitum diſcederent, tota familia conveniret. Inter exponenda Doctrinæ Chriſtianæ præcepta, ut prophanas cantiunculas ablegaret, jubebat pueros ac puellas, pia, de myſteriis fidei, carmina eiſdem muſicis numeris alligata palàm in Templo recitare. Et illi tum piorum carminum ſuavitate il-

lecti, tum ut eâ quæ didicerant, memoriâ firmiùs retinerent, eadem deinde in pagis & in agris, in ſylvis & montibus concinebant. Informatâ in hunc modum, ad omnem virtutem & pietatem, ruſticanâ plebe, ad excolendos in urbibus ejuſdem generis homines, curam potiſſimùm conferebat.

XXX. Apoſtolici labores in Urbibus.

Cùm enim ſuam omnem operam infimis quibuſque vitæ Apoſtolicæ miniſteriis devoviſſet, erga viliſſima Chriſtianæ reipublicæ capita, charitatem & miſericordiam exercebat. Dominicis feſtiſque diebus, famulitium omne, & rudiores opifices, Chriſtianæ fidei myſteria edocebat; aut certè concionem habebat, ad captum hujus generis hominum, maximè accommodatam. Monſpelii præſertim, & Anicii, amplis in urbibus, populoque frequentibus; quò ut plurimum in Miſſionum juſtitio, ſecedebat, cõcurſu multitudinis, templa fervebant. Nam artifices & operarii, feſtorum dierum otium in com-

potationibus, & ludis conterere ſoliti, jam illud ferè Patris audiendi causâ, ſacris in ædibus collocabant. Neque verò ſolum Civitatis vulgus, ſed viri, fæminæque primariæ, Sacerdotes, & Religioſi homines, ejus ſanctimoniæ famâ exciti, ad audiendum accedebant. Et quamquam plebis dumtaxat inſtitutionem ejus omnis ſpectaret oratio, tamen adeò veris, gravibuſque ſententiis, tamque appoſitè ad cujuſque ſenſum, ingeniumque dicebat, ut ex ejus concionibus, omni hominum generi, vitæ ſanctioris documenta ſuppeterent. Joannes quidem Fillæus Toloſanæ Societatis Provinciæ, eâ tempeſtate præpoſitus, cùm Collegium de more inſpecturus, Anicium advéniſſet, in concione aliquando adfuit, & eo quidem pietatis ſenſu, eâque ſpiritûs dulcedine; ut planè lachrymas non teneret. Atque in digreſſu, converſus ad ſocium, non miror, inquit, ad iſtum hominem tantos fieri concurſus: ego certè, ſi

privatus hîc degerem; nullam ejus ſeu orationem ſeu Catecheſim omitterem, nec quatuor leucarum itineri parcerem, fas ut eſſet dicentem audire. Quæ Patris Regis commendatio maximum habet pondus, maximam fidem à graviſſimo præſtantis viri teſtimonio, qui variis temporibus, plures Galliæ Provincias adminiſtravit. Hanc autem Chriſtiano oratori laudem haud falsò fuiſſe collatam docebat eventus.

XXXI. Dùm verba faceret, crebri audientium gemitus ſuſpiriaque; exeuntium deinde triſte ſilentium, vultuſque humi defixi ſignificabãt, eos oratione permotos, vitæ morũque mutationem ſeriò meditari. Patrem alii domùm è veſtigio proſequebantur, alii poſtridiè manè adibant, recognitiſque ad ejus pedes, ac declaratis totius anteactæ vitæ noxis, è vitiorum cæno penitus emergebant. Si quem autem gravioris criminis, aut pravæ conſuetudinis notâ inſignem in urbe noverat, non illum quidem, ut non-

nulli concionatores ſolent, tacito nomine perſtringebat palam, & ſubobſcuris indiciis deſignabat; ſed ex Chriſti præcepto, privatim domi conventum, ad morum emendationem, & pœnitentiam, hortabatur. Hanc autem maximè rationem inibat, ut pro cujuſque ingenio & conditione, verborum interdum blanditias, interdum aculeos adhiberet.

Anicii, negotiator opulentus, idemque in nequitiâ obfirmatus, Patrem Regis non aliam ob cauſam peſſimè oderat, quàm quod ille vitia acrius inſectaretur, & flagitiorum occaſiones atque illecebras, à vulgi conſuetudine amoveret. Pater, hominis ſibi deoque conciliandi mire ſollicitus, & molles ad ipſum aditus, & mollia fandi tempora captare; ſubmittere identidem, ſive ex Urbe ſive ex agro, amicos emptores; coëmere ipſe ex ejus mercibus, quod ad pauperum veſtitum, & ſupellectilem uſui foret; amicè etiam de rebus conſulere, quæ ad eorum cu-

ram, alimenta, & domicilium pertinerent. Ubi ſenſit mercatorem, hujuſmodi officiis capi ac deliniri, rerum Divinarum mentionem paulatim injicere. Quid juvabit, aiebat, iſtas tibi opes comparare, ſi animæ facias jacturam tuæ? & rurſum. Non piget fragiles fluxaſque merces, tot laboribus, periculiſque conquirere: & piget, propter cæleſtes divitias ac ſempiternam felicitatem, laborem exiguum ſuſtinere? Mercator his tandem monitis, atque hortationibus emollitus, ſanctioris vitæ conſilia meditatur; & viciſſim ipſe patris adeundi opportunum tempus explorans, in ejus cubiculum aliquando, tacitè obſcuréque illabitur, ad viri ſancti pedes ſubitò jacens, illius in auribus, multo fletu multiſque ſuſpiriis, totius vitæ peccata deponit. Pater hominem noxas ritè confeſſum, & in futurum probè præmonitum, jubet pœnitentiæ loco, ſemel orationem Dominicam recitare. Ille attonitus indulgentiâ, heus, inquit, quam

impar

impar eſt brevicula iſtæc oratio ſcelerum meorum numero, & atrocitati! Rectè ais, ſubjicit pater, at ego quotidianâ per dies quadraginta verberatione, reliquam Deo vindici pœnam, tuo nomine, libenter exolvam. Auxit ſtuporem tantum charitatis exemplum, hominemque ita permovit, ut conſtanter ex eo die, in omnibus pietatis ac vitæ Chriſtianæ officiis, Deo adjuvante, perſtiterit.

XXXII.

Longè aliâ ratione protervum adoleſcentem, ad meliorem frugem & modeſtiam revocavit. Terebat ille frequentiùs limina nonnullarum puellarum, quarum conſcientiam Pater Joannes-Franciſcus moderabatur. Monuit eum per amicos ſedulus paſtor, ut domo iſtâ inpoſterum abſtineret: & cùm dicto audiens minimè fuiſſet, Pater, Chriſti zelum imitatus, cùm prophanos negotiatores Templo ejecit, veſanum amatorem, iſtîc improvisò deprehenſum, ita coercuit, ut ex illo die, pla-

nè nunquam, eas in ædes intulerit pedem. Ad ſolita aliquando pietatis opera, domo egreſſus, in mulierculam incidit, quæ obſcœnis impuriſque verbis, cum unâ gregalium rixabatur. Pater ad illam ſenſim accedens, collectum, extremis digitis, lutum in os vociferantis immittit. Illa contumeliam non ferens jam irâ effervеſcebat, cùm viri ſancti reverentiâ, & vicinorum plauſu, convitioque deterrita, verborum obſcœnitatis veniam petiit, ſeque poſthac cautiorem in loquendo fore pollicita eſt. Scilicet viro Dei mos ille fuit, ut nequitiâ induratos mortalium animos, nunc molliret patientiâ, nunc conſtantiâ domaret. E' multis pauca retulimus. Sed quoniam, ab eo defenſæ fœminarum pudicitiæ, incidit mentio, fuit illa certè curarum ejus pars altera, ut perditas meretriculas à turpi & nefario quæſtu abduceret

XXXII. Zelus in con- Eam certè vim ejus orationi Divinum numen tribuebat, ut viles animas voluptatum cœno altè in-

Digitized by Google

ſixas, uno interdùm, aut altero verbo, limo extraheret, & ad omnem honeſtatem, ac pudicitiam revocaret. Si quam latitare alicubi noverat, aderat illico; & rationibus, minis, precibuſque commotam, demùm è latebris educebat. Monſpelii quidem, in viis extra urbem publicis, ubi viatorum continentiæ inſidiabantur, diligentiſſimè conquiſitas perducebat in urbem, neque erubeſcebat ipſe, quod de beato Patente Ignatio memoratur, luce palam antecedere, ac perductoris, quodammodò, munere fungi. Quin etiam venit in mentem aliquando, imitari ſanctiſſimum Anachoretam, qui ex eremo, ſtatis temporibus, Alexandriam accedens, Civitatis luſtra, ac proſtibula, divino ſanè impulſu obibat, ut flagitioſis mulierculis pudorem, ac continentiam ſuaderet. Ita ſanè P. Regis, pio, ac ſapienti ſocio comitatus, loca identidem famoſa luſtrabat, & procaces fœminas, nunc ſermonis gravitate, nunc vi atque metu, pudicam ac tu-

verſione mulierum perditarum.

tam in domum, ex eo propudio abducebat. Nec minori conſtantiâ privatorum ſcrutabatur ædes, ubi muliercularum genus illud foveri intelligebat. Earum in unam cùm aliquandò adjiſſet, dominus rem ſuſpicatus, officii ſimulatione, venienti ad limen occurrit. Atque ubi Pater ſui cauſam acceſsûs expoſuit, indignatus ille exclamat injuriam ſibi fieri, pudicam domum eſſe ſuam, & ſi minus honeſta foret, rei inquiſitionem, ad virum Religioſum, non utique pertinere. Pater, nullis verborum officiis, aditum eblanditus, hominem manu repentè correptum, vehementi impetu, exturbat à limine: Et ſimul domum ingreſſus, latibula omnia, anguloſque diligenter explorat, inventamque demùm prędam, hoſpite fruſtrâ reclamitante, ædibus abigit, & ad proxima continentiæ ſepta compellit.

XXXIII Cùm autem probè intelligeret ejuſmodi fœminas, tum ex vitioſâ conſuetudine, tum ex egeſtate faci-

Digitized by Google

lè ad ingenium redire; eis tutum domicilium, & certa inpoſterum alimenta curabat. Honeſtis matronis, habendas alendaſque, dividebat, tam propensâ omnium voluntate, ut vel earum una, modò quindecim, modò viginti, ſub eodem tecto, fidâ & amicâ cuſtodiâ contineret. Ipſe corrogatis per urbem pecuniis, & muliercularum penuriam, & piarum hoſpitum charitatem, ac ſolicitudinem ſublevabat. Locum certè illis exeipiendis parare cœperat, qui tamen, iis temporibus, ad exitum faſtigiumque perduci non potuit, donec, eo de cœlis opus promovente, ampliſſimæ, Monſpelii, Aniciique conſtructæ ſunt ædes (Refugium vocant,) in quibus hujuſmodi fœminæ, ſub clauſtris & ſanctimonialium Virginum diſciplinâ coercentur. Domus refugii.

At iſtæc omnia neque tentata, neque perfecta, abſque gravi capitis diſcrimine, intelligunt ii quibus notum, furentes quid amaſii poſſint. Non ſemel conſuetas prædas agenti occur-

rére nefarii amatores, nunc obverſo in pectus ſclopeto, nunc ſtricto gladio mortem minitantes, ni jam comprehenſas, abſque morâ, dimitteret. Sed hominem magnæ animæ prodigum, ab hujuſmodi charitatis officiis nulla pericula deterrebant.

XXXIV Nocte quadam, ſubitus in Collegium rumor ex Urbe diffunditur, impuros graſſatores in iſtæc mulierum pœnitentium ſepta, impetum facere. Advolat illicò ad Collegii Rectorem; enixè contendit, ſibi ut liceat miſello gregi opitulari. Dolendum, ait, præclarum opus multo labore excitatum, nequitiâ paucorum hominum, unâ nocte deleri. Rector primùm abnuere, periculū exaggerare; deinde ratus furentium proterviam, viri ſancti reverentiâ, comprimendam; ac ſibi fortè vitio culpæque vertendum, ſi cœtus ille diſturbaretur, Deo ut propitio, exiret, tandem indulſit. Ille pallium raptim indutus ad januam properat, & uni amicorum qui fortè accurrerat,

vale, inquit, Pater cariſſime, & ſi quid humanitus mihi contigerit, cura, amabo, quadraginta aureos, quos apud Patrem rei domeſticæ curatorem depoſui, piorum hominum liberalitate collectos, his meis Pœnitentibus erogandos. Domo egreſſus, vix aliquantùm viæ proceſſerat, cùm ei nuntiatur impuros ganeones, honeſtorum civium concurſu,& clamore abſterritos, inter noctis tenebras, variis itineribus, receſſiſſe. Redeuntem amicus ille joco excepit; equidem, ait, in conflictu periturum te augurabaris, qui teſtamentum ritè conſcripſeras. Optaverat nimirum, ſanguinem, quem pro religione non licebat, pro tuendâ ſaltem caſtitate profundere.

Neque ſanè eo loco, nec aliàs ſæpè, defuit ipſe ocaſioni, ſed ipſi occaſio defuit. Procaces quidem adoleſcentes Patri Regis, ſive quòd ſuos ab illis amores abſtraxiſſet, ſive aliam ob cauſam, ſubirati, cum plagis & verberibus, malè mulctare conſtitu- XXXV.

unt. Atque ut res tutò perageretur, fuſtibus ac pugionibus armati in collegium veniunt, ut dum alii Patrem cæderent, alii, occupato aditu, omne tum externorum, tum domeſticorum auxilium prohiberent. Nec mora, è cubiculo ad januam evocant; & ille ratus homines, ad peccata confitenda, accedere, janitorem monet, ut eos in Templum intromittat, ſe quantocyus affuturum. Vergebat in veſperum dies, & Templum de more præcluſum, atque orantibus vacuum, hominibus ad omne facinus paratis, idoneam ſanè præbebat perpetrandi ſceleris facultatem. Pater, ubi deſcendit, ex ipſo ſacrarii limine, ſtantes in extremâ Templi parte, ac muſſitantes conſpicatus, fraudem planè ſubodoratus eſt; nec tamen animo concidit, aut retulit pedem. Adorato, de genu, Sacramento, ad eos rectà contendit, & ſingulari vultûs modeſtiâ, ac verborum comitate, honorificæ ſalutationis cauſam exquirit. Illi, ad viri ſancti conſpectum

Digitized by Google

tum veluti deprehenſi obſtupeſcere, & protinus odium omne ferociamque deponere. Unus cæteris confidentior, vi quidem ſibi & manu temperans, at verbis aſperioribus in patrem invectus, zeli imprudentiam, & concionum acerbitatem accuſat. Pater, ubi admirabili ſecuritate audiit expoſtulationem, mores eorum viciſſim minùs pudicos, ac moderatos, tam acri & vehementi oratione perſtrinxit, ut illi protinus animo ac voluntate mutati, in ejus ſe poteſtate fore, atque ad eluendas, ſalutari confeſſione, animæ maculas, certiſſimè redituros pollicerentur. Nec promiſſis defuit fides. Siquidem duo ex illis poſtridie manè convenere patrem, & peccata apud illum ritè confeſſi, oblatam, juvenili licentiâ, populo offenſionem, unâ cum anteactæ vitæ maculis abſtersére.

Huic ſtudio juvandi proximorum animas, corporum cura ſuccedebat. Viſuntur paſſim Galliarum in Urbi- XXXVI. Cura paupe-rum.

bus, hoſpitales pauperum domus; aliæ excipiendis mendicis valentibus, ægrotis aliæ, aliæ alendis pueris ac puellis egentibus deſtinatæ. Verùm non eâdem providentiâ juvantur ii, quos aut morbus ab opificio exercendo prohibet, aut egeſtatis pudor domi continet, omni ope ac ſubſidio deſtitutos. Erga illos Pater Joannes-Franciſcus præcipuam ſollicitudinem, ac miſericordiam adhibebat, eâ ubique plebis gratulatione, ut vulgò pater pauperum diceretur. Inprimis cætum ex opulentis, & optimatibus fœminis conſcribebat, (matronas jam miſericordiæ vocant) quæ, per alternas hebdomadas, ſortitæ vices, egentium domos inviſebant; & ſanis quidem cibum ac potionem, ægris paratum domi juſculum ſedulò miniſtrabant. Ipſe domi officinam inſtruxerat ſuis diſtinctam loculamentis, ubi emendicatas reponebat veſtes, ſtragula, lineamque ac cannabinam ſupellectilem, quam deinde, pro ſingulorum ege-

Digitized by Google

ſtate ; petentibus dividebat. Neque verò erubeſcebat interdum hujuſmodi exuvias, deficientibus bajulis, aut pallio tectas, aut palam humeris ſublatas, modò ad privatas domos, modò ad Xenodochia deferre.

Venerat aliquando Fontem-coopertum, cognatorum rogatu; & mos erat diebus ſingulis, domeſticis negotiis perfuncto, è circulo ſe ſubducere, ut jacentes ſive privatis in ædibus, ſeu publico in hoſpitio, pauperes & juvaret eleemoſinis, & amico colloquio recrearet. Stramineas quin etiam culcitras, & culmorum faſciculos oſtiatim corrogatos, luce palam, in eas domos, ſuis ipſe humeris convehebat. Eo in oppido, per id tempus, Ambræa legio ſtativa habebat; & Pater, ad inſtituta charitatis officia quotidie rediens, in milites otiantes ac ludibundos ſæpius incidebat. Illi virum Religioſum, palearum manipulis, onuſtum conſpicati, militari paſſim licentiâ, irri-

Digitized by Google

ſione inſectabantur & ſibilis. Quorum tamen convitio, aut cognatorum precibus, adduci non potuit, ut ab incepto deſiſteret.

XXXVII Nec minùs ſtrenuè negotia pauperum, quàm corpora curabat. Si quando tenuiores opifices, viduæ, ac pupilli, aut ſuâ ipſorum inopiâ, aut divitum gratiâ, potentiâque oppreſſi, judicum aditu ac tribunalibus excluderentur; confugiebant ad Patrem Regis, eóque apud illos Patrono, & interprete utebantur. Hac ſtipatus turbâ, primò quidem miniſtris forenſibus ſupplex, eorum operam, abſque ullâ mercede, miſellis hominibus conducebat. Tum judicum ſubſellia obibat ipſe; aut impetratâ, domi, commodâ admiſſione, cariſſimorum clientum cauſam, & ſupplicibus commendabat verbis, & exquiſitis rationibus tuebatur. Ac ſi quis fortè objiceret, litium illam ac rerum civilium procurationem, à noſtro vitæ inſtituto alienam eſſe; non hominum utique, aiebat ille,

ſed Dei Patris pauperum hanc eſſe cauſam; nec civilia planè, ſed ſacra videri hujuſmodi negotia, cùm, ex veteri ſapientum effato, ſit res ſacra miſer.

Cura detéto-rum carce-re.

Eadem illis qui carcere detinebantur, exhibebat charitatis officia. Patronorum ſcilicèt præſidio deſtitutis aderat ipſe, conſilio, operâ, favore; neque à judicum limine recedebat interpellator aſſiduus, donec eos vinculis exemiſſent. Ubi verò avaritia creditorum obſtaret, ut ſua illa charitas nemini fraudi eſſet, corrogatis per urbem eleemoſinis, eorum nomina diſſolvebat. Cùm autem miſerorum libertatem impetrare non liceret, quod unum ſupererat, amicis piiſque ſermonibus, & ſacramentorum uſu, eorum levabat ærumnas. In ipſa etiam reorum ergaſtula, ſitu & pædore horrida, nauſeante licet ſtomacho, animosè ingreſſus, mœrentes afflictoſque ad patientiam hortabatur, & longâ jam calamitate mollitos, Pœnitentiæ Sacramento expiabat.

Digitized by Google

XXXVIII In hujuſmodi charitatis officiis plures jam annos, ſingulari conſtantiâ, partim in urbibus, partim rure conſumpſerat; cùm anno hujus ſæculi quadrageſimo, appetente hyeme, ad montanas miſſiones de more profectus, conſuetis miniſteriis nonnullos pagos excoluit. Cumque ſtationem, circa Chriſti natalitia, mutaturus eſſet, ſubitò venit in mentem, nec ſine Dei numine, Anicium, vicinam in urbem excurrere. Ex itinere divertit ad prædium, in quo noſtri die illâ à ſtudiis feriati tantiſper animum relaxabant. Ad ejus conſpectum exilire gaudio ſocii, gratulari quòd per feſtos dies proximos, ejus conſuetudine fruituri ſint. Atqui homini, ſubjicit ille, miſſionis procuratione implicato, eâ maximè tempeſtate, otioſo eſſe non licèt: & mihi, vicinis in montibus, mei ruſtici præſtolantur, diem Chriſti natalem celebraturi; quos grave piaculũ fuerit, eo tempore, divini verbi pabulo, & ſacrorum myſteriorum com-

Digitized by Google

munione fraudari. Interim cùm unum ex patribus ſeduxiſſet, tibi verò, inquit, amicorum cariſſime, hujus mei adventûs cauſam libenter aperiam. Præſagit animus, diem mihi vitæ ultimum imminere, ad quem ut me ritè compararem, optavi dicta omnia, facta & cogitata apud te, ſalutari confeſſione, quàm accuratiſſimè retractare. Ille, ſeu metum, ut tunc quidem exiſtimabat, ſeu intempeſtivam ſuſpicionem abſtergere conatus, cùm perſtantem in ſententiâ videret, ſuam demùm operam amiciſſimè pollicetur. Itaque ut domi incognitus lateret, & mutua ſalutationum officia declinaret, ſub veſperum, urbem ingreſſus, explorandis animæ latebris, & rationibus cum ſummo judice ſubducendis, triduum integrum vacavit. Quo elapſo, ei, quem pœnitentiæ miniſtrum delegerat, ſacerdoti vel minimas totius vitæ noxas, tanto ſenſu pietatis expoſuit, ut facilè intelligeretur, eum jam à mortali vitâ diſceſſum, in cœleſtem patriam meditari.

Mortis præſenſio.

Digitized by Google

XXXIX. Sub confeſſionem, ab eodem Sacerdote interrogatus in quam diem, reditum ad miſſiones diſtinaſſet, reſpondit, ſe die poſterâ diſceſſurum. Hortatur Sacerdos, ut vel opperiatur; vel redeat ad proximam votorum renovationem, diem Societati ſolennem, cum aliis, celebraturus. Cui Pater, tu quidem amicè mones, verùm magiſter abnuit: & ille ratus Collegii Rectorem deſignari, Atqui, ſubjicit, certum habeo, ſi remanſeris, rem Patri Rectori pergratam facturum te, quod ipſe mihi ſignificavit. Magiſter, inquam, abnuit, reponit P. Joannes-Franciſcus. Et meus quidem ſocius præſto erit ad condictam diem, me autem adeſſe Magiſter vetat. Quod cùm iterum ac tertiò affirmaſſet, res tunc quidem audienti captu difficilis videbatur, ſed virum ſanctum divino afflatum numine, rei poſtmodum exitus indicavit. Diſtabat locus ad

Supremus morbus. ſtationem deſignatus, duorum omninò dierum itinere, & peragrandi erant

erant montes rigentes glacie,nivibuſque ac pruinis obſtructi. Primâ die, brumam aſperrimam, ventoſque perpeſſus,ad ruſtica tuguriola, imminente jam nocte, pervenit; ubi habitationis excluſus anguſtiis, in maceriam divertit malè tectam ac ruinoſam, nimbiſque latè,&frigoribus perviam.. Hîc dum in fœno & ſtramine jacens, recurrentem, eo tempore, Chriſti in ſtabulo naſcentis, memoriam repetit, loci duritie malè acceptus, gravi laterum dolore corripitur. Nec prohibuit morbi acerbitas,quominus poſtridie manè, ad conſtitutum miſſioni locum, pedibus iter intenderet.

In eo montium Vivarienſium tractu, qui ad Viennenſem Galliarum Diœceſim pertinet, Laloveſium pagus eſt, nuper in ditione comitum Turnonenſiũ; ſed tranſlatum recens, dum hæc ſcribimus, hujus, & vicinorùm locorum dominiũ, ad Comitem Sanſylveſtrum, Regiorum Caſtrorum Præfectum, rebus, hoc & XL. Mors.

ſuperiori anno, in Sabaudiâ & Pedemonte, præclarè, ac fortiter geſtis inſignem. Huc cùm adveniſſet, P. Joannes-Franciſcus in pervigilio Chriſti natalis, quamquam jam morbo tentari cæperat, audiendis tamen confeſſionibus, noctem integram, vacavit; ac ter, inſequenti die, pro concione dixit ad populum.

Ex eâ corporis animique contentione, ingraveſcente pleuritide, diem ſibi ultimum inſtare ſenſit, temploque tandem, ſub veſperum, ſe retrahi paſſus in lectulo collocatur. Per totos ſex dies, acerrimis doloribus conflictatus, plura dedit pietatis ac patientiæ documenta. Conjectis ſæpius in Chriſtum è Cruce pendentem oculis, ejus exemplo ſemet ad tolerantiam excitabat; cum illo dolores conſociabat ſuos; ac gratias habebat maximas, quòd obſcuro tenuique in pago, agreſtes inter ſibi cariſſimos, mortem obire contingeret.

His virtutibus expolitus animus

Digitized by Google

mortali exceſſit è vitâ, anno poſt Virginis partum milleſimo, ſexcenteſimo, quadrageſimo; ætatis quadrageſimo tertio.

Quanta autem foret, iis in locis, de ejus ſanctitate opinio, antè etiam quàm Deus illam tot miraculis illuſtraret, conjecturam facere licèt ex ſummâ contentione, quâ inter domeſticos, exteroſque certatū eſt, ut morientis exuvias occuparēt. Talaris toga Parocho ceſſit; pileum matrona nobilis impetravit; reliquæ veſtes, aliæ aliis diſtributæ. Quæ deinde plures in partes ac fruſta diviſæ, & enixè poſcentibus dono datæ, varia in loca diſperſæ ſunt; earumque uſu, Deus optimus, plurima, quæ inferiùs dicentur, beneficia, piis clientibus contulit.

Mox in deliberationem vocatum eſt, an cadaver eo ipſo in pago humandum foret, aut Turnonem, vel Anicium, in vicina Societatis Collegia deferendum? vicit demum eorum ſententia, qui

retinendum exiſtimabant, rati cariſſimum pignus, divino conſilio, apud ſe depoſitum, non eſſe facilè dimittendum. Et brevi quidem conſtaret cœpit, Deum, illuſtrandæ famuli ſanctimoniæ, locum illum delegiſſe, multiplici rerum mirabilium effectione, quarum famâ, exciti è finitimis Provinciis populi, maximo concurſu, ad ejus tumulum confluunt.

Digitized by Google

VITA
R. P. JOANNIS-FRANCISCI
REGIS.

LIBER SECUNDUS.

VIRTUTES.

QUAMVIS Chriſtiana ſanctitas, è virtutum omnium cumulo efflo-reſcat, in ſingulis tamen viris Sanctis, una aliqua, præter cæteras, eminet, quâ velut peculiari notâ ac Symbolo, alii ab aliis ſecernuntur. Et inſignis quidem fuit in Patre Regis, tum ſui, tum I.

Humilitas, & ſui deſpicientia.

honoris humani deſpicientia. Primùm enim de ſuis rebus tam demiſſe, tamque humiliter ſentiebat, ut ſe Profeſſorum gradu, ac Sacerdotum ordine prorſus indignum exiſtimaret. Unum certè deprecatus eſt impetratâ, à ſtudiis Theologicis, maturâ vacatione: alterum nonniſi ex ſingulari ſtudio Divinam gloriam & proximorum ſalutem promovendi, poſt multam deliberationem admiſit. Ex eodem ſuimet deſpiciendi affectu, quamquam ingenio & acumine valeret plurimùm, rejectis ſplendidioribus miniſteriis, ruſticanæ genti in pagis; in urbibus, pauperculæ plebi erudiendæ ſe totum addixit. Ad hujuſmodi hominum mores colloquium congreſſumque; & ad eorum captum, orationem accommodabat ſuam. Si quandò tamen amicorum rogatu, ad celebriorem cœtum verba facere cogeretur, dicebat eâ rerum ubertate, eâ concinnitate ſermonis, ut univerſæ concionis gra-

Digitized by Google

tulationem reportaret ac plauſum. Ex quo intelligebatur eum neque ex ingenii, neque ex eruditionis inopiâ, ſed ex humanæ laudis cōtemptu, & imperitæ multitudinis juvandæ ſtudio, ad ejus ſenſum, orationem ſtylumque demittere.

Cùmque ea laus, quæ ex ſanctitatis famâ comparatur, animum ſuaviùs titillare ac ſollicitare ſoleat; quoties virtutis cujuſpiam præſtabat opus, ſeduló conſpectum hominum lucemque vitabat. In primis, dum in Collegiis verſaretur, obſervabant noſtri ſolitum illum, admirabili ſolertiâ, virtutis actiones omnes, & ſanctitatis indicia, vulgari uſu vitæ communis, diſſimulanter obtegere. Longiora orandi ſpatia, corporiſque vexatiouem, noctis ſilentio & tenebris occultabat; victûſque duritiem eâ excuſabat ratione, quòd ſtomachus ruſticorum cibis, ac parſimoniæ aſſuetus, paulò lautiora fercula faſtidiret. Certè adeò non gloriam & laudes hominum amabat, ut eorum con- 11.

vitia ac vituperationem ſtudiosè conſectaretur.

III. Si quando in familiari amicorum congreſſu, dicteriis peteretur, mos illi perpetuus fuit ſilentium tenere, ac leni riſu hujuſmodi jocos excipere; reipſâ ſignificans, plus ſe hoc qualicumque ſui contemptu atque ludibrio, quàm alios, acutis ſalibus & facetiis, delectari. Die quâdam, hyeme plurimùm ſæviente, Collegii Rectorem adiit, facultatem rogaturus palam ſe in triclinio verberandi. Rector ardentem animi impetum, tali tempeſtate, demiratus; fas eſto, inquit, ſubridendo, modò domeſticâ indutus togâ te cædas. Pater egregiam nactus occaſionem riſum in ſe, ac ludibrium concitandi, probè togatus, flagelloque inſtructus prodit in publicum; & coràm abjectus in genua, togam ſtrenuè verberat: ratus videlicet minori emolumento corpus, quàm ſuperbiam edomari.

IV. Jam verò qui tam ſollicitè ſui demitten-

Digitized by Google

mittendi occaſiones undique conquirebat, pronum eſt exiſtimare, ultro oblatas quàm libenter, cupidèque arriperet. Monita & reprehenſiones in beneficii numerabat loco. Narrabat unus è noſtris, cũ junior olim, ſub tyrocinii finem, P. Joãnem-Franciſcũ in Miſſionibus comitaretur, ab illo rogatum ſe, ut obſervaret diligẽter, quæ in concione reprehendenda viderentur. Et ille, ſeu novitiorum more, optima quæque ad cenſuram revocantium; ſive quod parum idoneus rerum æſtimator, in ruſticanâ & plebeiâ concione, urbium elegantiam requireret; aggreditur totã orationem, acri planè animadverſione perſtringere. Ubi domum ventum eſt, ex condicto Patrem adit, ſingulaque oratoris vitia, fusè & accuratè perſequitur. Rerum exilitatem, geſtum, pronunciationem, argumenta, redarguit. Cùm interim Pater demiſſis modeſtè oculis, vultumque levi rubore ſuffuſus, eâ docilitate monitorem audiret, quâ ipſe ſuum novitiorum

Patientia in contumeliis perferendis.

Magiſtrum docentem ac monentem audiiſſet. Ubi verò, aliquantò poſt, adoleſcens ſe collegit ; & confidentiam ſuam, & patris patientiam demiratus, ad eum redit veniam rogaturus, quòd nuper tam inconſideratè, officii & reverentiæ metas exceſſerit. Ille excuſationem joco excipiens, næ tu, inquit, amicitiæ parum tenax, quem cito pœniteat, præclarum in me beneficium contuliſſe.

V. Hanc enim frangendæ ſuperbiæ, inprimis idoneam ſibi perpetuò legem, edixit, ut à ſe dicta factaque, quamcumque in partem acciperentur, nunquam excuſaret ; nec quibuſvis criminationibus, & calumniis appetitus cauſam tueretur ſuam. Quod ſanè quam arduum ſit, conjicere licèt ex innato ſingulis mortalibus, famæ ac laudis ſtudio, quò fit, ut optimus quiſque exortam ſeu culpæ, ſeu erroris ſuſpicionem conetur illicò, aliquâ excuſatione, depellere.

Cùm autem vituperationis ge-
VI. nus illud, quod à viris ſapientiâ at-

Digitized by Google

que authoritate præſtantibus adhibetur, plus afferre ſoleat pudoris ac verecundiæ, moderatorum ille ſuorum reprehenſiones majori vorabat alacritate. Sanè cura illa perditas mulierculas, ad meliorem frugem traducendi, anxios ſollicitoſque habebat, ne hominis fervor, obtrectatorum ſermonibus, materiam præberet. Quamobrem ſi quando illas, urbe totâ, diligentius conquiſiſſet; ſi ad rumorem perfracti claustri domo velocius proſiliret; ſi fœminarum Patroni cognatique, adverſus illum conclamarent; turbarum clamorumque pertæſi moderatores, palam & privatim, verbis aſperioribus hominem objurgabant.

Hujuſmodi verò objurgationes excipiebat ille, tantâ animi moderatione & æquitate, ut nonnullis viſum ſit, domeſticas iſtas, ſeu difficultates, ſeu vexationes, originem fuiſſe certiſſimam præclaræ ſanctimoniæ, quam in eo jam ſuſpicimus, ac reveremur. Equidem do- VI.

Digitized by Google

meſticis his ærumnis jactato nonnumquam venit in mentem, mutare ſedes, quod ipſe Provincialis annuebat, & in alia Societatis domicilia migrare, ubi eamdem haberet laborum ſegetem, & æquiores eorum æſtimatores. Verùm, dum hæc apud ſe incertus animi cogitat; ſuppetet alibi, inquit, eadem laborum, at non eadem patientiæ ſeges. Cujus proinde ne ſe fraudaret merito, placuit in eodem domicilio, quam poſſet diutiſſimè, commorari. Ex quo intelligitur Deum, Sanctorum operâ, ſanctos regere ac moderari, ut iſti illorum monitis cautiores, & reprehenſionibus ſanctiores evadant.

Ad privatas iſtas jactationes externorum convitia accedebant. Cùm enim flagitioſis hominibus obſcænos amores, & vitiorum illecebras ſubduceret, illi dolore efferati, virum optimum probris omnibus maledictiſque vexabant. Frequenter etiam evenit, ut vel domi conventum, vel occurrentem in viâ, ſibi-

Digitized by Google

lis, atrocibuſque verborum aculeis lacerarent, ponentem in lucro, quòd hanc qualemcumquè contumeliam pati, Chriſti causâ contigiſſet.

Juvabat ad iſtam ſui, honoriſque humani deſpicientiam, non diſpar mortalium rerum opumque contemptus qui cùm ad viros omnes Religioſos pertineat, inſigniori tamen notâ, ex Patris Joannis-Franciſci moribus, totoque habitu elucebat. Cùm inter inopes opifices, & ruſticos aſſiduè verſaretur, ex eorum conſuetudine, paupertatis ſtudium hauriebat. Cultus erat ei, victuſque duriſſimus: obſoletis veſtibus, & quæ domi forent maximè detritæ, libenter induebatur. Ruri emendicato victitabat cibo, eoque tenui planè agreſtique. Mos erat, peractis in Templo ſacris exercitationibus, ad unum aliquem paganorum divertere; & ſi quidem in pauperem incidebat caſam, cibario pane dumtaxat reficiebat ſeſe; ubi paulò opulentiorem offenderet, ad panem, lactis

VII. Paupertas.

Digitized by Google

hauſtum,& fructus pauculos adhibebat. Foris quippe, ovis & carnibus; vino, domi & foris, ſibi perpetuò interdixit.

VIII. Mortificatio. Et quoniam auſterioris victûs incidit mentio, juvat alias corporis vexationes adiungere. Quotidiani Miſſionum labores; itinerum moleſtiæ per montium aſperitates, & denſos plerumque nivium cumulos; aſſidua in concionibus, & audiendis confeſſionibus opera, corpus ſenſim conficiebant. Cruciabat illud nihilominus, pœnis aliis, crebriſque verberibus, quibus in ſe ita ſæviebat, ut ex inflictis verberibus vim magnam interdum cruoris eliceret. Rem exploravit unus è domeſticis adjutoribus, qui cùm ægrotanti miniſtraret, hominis humeros, ſubito horrore perfuſus, livore & ſaniè deformatos aſpexit. Diurnis licèt laboribus fatigatus, non niſi horas ferè tres, nudâ tabulâ, aut ſcamno innixus quieti tribuebat. Cùmque gravior neceſſitas cogeret lecto recumbere, calcea-

Digitized by Google

tus ac veſtitus dormiebat; quò magis expeditus accurreret, ſi fortè, ut ſæpè eveniebat, ad juvandos ægros morti proximos, noctu evocaretur.

Vt autem perpetuum ſui demittendi ſtudium, animum Deo ſubjiciebat, ita ingens ille edomandæ carnis ardor, corpus animo præſtabat obnoxium. Quamvis enim naturâ fervidus eſſet, ac ſanguine plurimùm abundaret, animi tamen corporiſque motus omnes, ſic habebat in poteſtate, ut nullam planè ſentiret effrænatæ libidinis tyrannidem, nulli eum carnis ſtimuli vellicarent. Quo ſingulari divinæ gratiæ beneficio ornatum ſe, ingenuè amicorum uni aliquando confeſſus eſt. Tantus erat amor caſtitatis, ut non ſolùm eam coleret ipſe diligenter, ſed ſtuderet ſimul aliis afflare ac ſuadere. Quâ in re mirificè induſtrium, atque experientiſſimum fuiſſe, teſtantur qui laborum ejus comites, aut ſpectatores extiterunt. Fœminas præſertim pravâ peccandi conſuetudine irreti-

IX. Caſtitas.

Digitized by Google

tas, eâ ſermonis modò comitate ; modò gravitate adoriebatur, ut earum quam plures, tenacibus laqueis ſe quantocyùs expedirent, & pudicitiæ ſeptis abditæ, in propoſiti conſtantiâ ſanctiſſimè permanerent. Et verò fatebantur earum nonnullæ, expiatis apud ipſum ſemel aut iterum ſalutari confeſſione; peccatis, tantum illicò vitæ intemperantis odium, faſtidiumque animo ſubjiſſe, ut ſe deinceps ad priſtina flagitia, neque conſuetudinis vis, neque occaſio præſens, neque ulla voluptatum blandimenta retraxerint.

Narrabat vicarius Epiſcopi Vivarienſis, cũ Pater Joannes-Franciſcus, unam aliquã in iis regionibus famoſam, multâ ſolicitudine conaretur à nefario quæſtu abducere, monitum abs ſe, ne tempus & operam perderet, in frangendâ mulieris pervicaciâ, quæ ob corroboratam vetuſtate libidinem, parum diſciplinæ idonea videretur, aut certè brevi reditura ad ingenium eſſet. At ille, næ tu, inquit,

inquit, ad ſolam naturæ imbecillitatem attendis, & nullo numero habes Dei juvantis auxilium, quod ob firmatum, ut ſpero, illius animum molliet, & nutantem, in poſterum, coërcebit, ac continebit à lapſu. Vaticinio fidem conciliavit eventus: ſiquidem mulier illa, cum hæc vicarius ſcriberet, Avenione, intra pænitentiæ clauſtra, in propoſito, ſuſceptoque caſtitatis conſilio, duodecimum jam annum, cum laude perſeverabat.

Hanc porrò vim non ſolùm Deus vivi ac ſpirantis ſermonibus, ſed mortui quoque nomini, ac cineribus tribuebat. Ex quo enim exceſſit è vivis, præſentem patroni, eo in genere, clientes experti ſunt opem. Fuere qui jurati affirmarent, inhoneſtarum ſe pulſu imaginum, & obſcœnæ voluptatis ſtimulis incitatos, ſenſiſſe illicò deleri ſpecies illas, ac libidinis ſenſum omnem extingui, quoties ſubiret animum viri ſancti recordatio, aut ejus nomẽ appellarent.

Ornabat caſtimoniam corporis, X. Inno-

centia vitæ.

eximia morum ac mentis integritas. Viri certè ſapientiâ ac Religione præſtantes, qui, per annos plures, eo familiariter uſi ſunt, teſtantur, in ejus dictis & factis nihil unquã obſervatum abs ſe, quod peccati cujuſpiam ſpeciem haberet. Alii qui hominem jam à puero noverant, ſcripto tradiderunt, ſibi quidem perſuaſum eſſe, nunquam illum ab eâ, quæ Chriſtianis infantibus in Baptiſmo confertur, gratiâ ac ſanctitate excidiſſe.

Excolebat illã morũ innocẽtiã, quotidianâ cujuſlibet errati confeſſione; caſtitatem, vigili intentâque ſenſuum cuſtodiâ, tuebatur. Summâ gravitate, vultuſque modeſtiâ, cum mulierculis illis agebat: diceres eum fœminas principes alloqui; & illæ viciſſim magiſtrum optimum, velut Angelum verebantur. Si quando ad eas veniret, de earum moribus aut controverſiis cogniturus, componebant ſe illico ad omnem honeſtatem, ac verecundiam. Rixas autem & jurgia inter hujuſmodi fœminas perpetuò

emergentia, quæ viri graves, matronæque primariæ ſedare non poſſent, ipſe uno verbo, unoque nutu, facilè compeſcebat.

Dum corporis, animique motus omnes hac ratione Deo ſubjiceret, obedientem pariter, ſubjectumque eorum imperioſe prębebat, quos Deus ſibi vicarios, ipſi præſides deſignaſſet. Divo quidem Ignatio, noſtri vitæ inſtituti autori, ſic obtemperabat; ut qui rem, de induſtriâ, propiùs explorarunt, fidem faciant, eum numquam aut Societatis diſciplinam, aut ullam ex legibus, ab optimo Parente traditis, violaſſe. XI. Obedíetia.

Duæ, præter cæteras, maximè juvāt ad fovenda, inter juniores, literarum ſtudia, & Religioſæ domûs tranquillitatem. Altera, quæ uſum linguæ Latinæ, iis qui literis vacant; altera, quæ ſtatutis temporibus, ſilentium omnibus imperat. Utraque ſanè difficilis, ob lubricam linguæ celeritatem; utramque tamen ille accuratè ſervabat. Extra conſueta fa-

Digitized by Google

miliaris colloquii tempora, ſanguinem ex eo faciliùs elicuiſſes quàm verbum. Latino verò ſermone, literatos è noſtris omnes, juniores pariter & antiquiores, ſepoſitâ verecundiâ, alloquebatur; eâ ſanè Religione, ut ſi fortè domum ex urbe, aut ex agro rediret, cæptam, idiomate Gallico, narrationem, ubi pedem limini intuliſſet, latinè proſequeretur.

Neque minori ſtudio, vivæ ac ſpiranti regulæ, hoc eſt, moderatorum voci, quàm legibus à majoribus, ſcripto traditis, parebat. Cumque in iis potiſſimùm, quæ ad Dei obſequium, cultumque ſpectare videntur, homines pii ac Religioſi, ſint propoſiti tenaciores, in illis, etiam rebus, quamquam ſibi maximè cordi forent, Pater Joannes-Franciſcus ſuum deponebat ſenſum, eumque planè, ad moderatorum voluntatem, atque arbitrium commutabat. Non ferebatur cœco impetu, ad ſalutem animorum procurandam; ſed charitatem illam ſuam ex

Digitized by Google

majorum nutu, & obedientiæ legibus temperabat. In ipſo ſacrarum occupationum æſtu, dum confeſſionibus audiendis maximè intentus eſſet, ab uno aliquo, è domeſticis adminiſtris evocatus, parebat illicò, ſeque, interciſo opere, vocanti, ſine morâ ſiſtebat. Neque verò ad breve ſolùm tempus, ſed quàmdiutiſſimè ſuis Rectoribus videretur, ingens illud juvandi proximi ſtudiũ, intra obediẽtiæ terminos cõtinebat.

Cùm excolendæ, de more, plebi, XII.
in miſſionibus operam daret, uberemque laborum perciperet fructum, ad docendam grammaticam ſubitò revocatus; neque ætatis, neque majoris fructûs excuſatione, humile munus ſubterfugit; ſed alacri promptoque animo, per unum & alterum annum, quæ ſibi obtigerat, ſpartam diligenter ornavit. In litteliterario equidem pulvere, latitanti, offerebat ſe identidem utilitas populorum, & cœleſtis meſſis ubertas; at ille obedientiâ ſupplebat cha-

Digitized by Google

ſitatis officia, monitus hanc proximorum ſalutis curam, paucorum puerorum educatione, & ſcholæ unius anguſtiis definire.

Arduis ſanè illis imperiis movebatur interdum, verùm ſolitâ alacritate, impedimenta, ac difficultates ſuperabat omnes. Meretriculas pœnitentes ſupra viginti, unum in locum congregatas, piarum fæminarum cuſtodiâ continebat. Ipſe, diebus ſingulis, in earum alimenta, eleemoſynas oſtiatim, civiumque ſubſidia, conquirebat. Gravior ea procuratio moderatoribus viſa eſt. Quare jubent illam, abſque morâ, deponi; niſi ſit qui in ſumptus quotidianos, certos ac ſtabiles reditus conferat. Perculit hominem acerba ſignificatio, metuentem ſanè, ne opus à ſe, tantâ ſollicitudine, ac labore, perfectum, ſuo jam auxilio deſtitutum, brevi dilaberetur, atque in nihilum interiret. Paruit nihilominùs, fore ratus, ut Deus ipſe, qui opus pulcherrimum excitaſſet, tueretur illud, ac promoveret.

Digitized by Google

Equidem obedientiæ genus illud, ſingularem animi magnitudinem requirebat; quā ille præclarè, aliis quoque in rebus, exhibuit. Vix pium aliquod opus animo deſtinarat, cùm magna ſubito incommoda, & difficultates undique emergebant, quæ tamen, ingens illud divinæ gloriæ ſtudium, adeò non retardabant, ut etiam magis acuerent, & incitarent. Cùm virginem periclitantem in tuto collocaret, aut pœnitentem meretriculam, pudicitiæ ſeptis includeret, furere nefarii amatores; jactare minas; noctu evocatum, ad juvandos ægrotos, ex inſidiis adoriri; de die, ſclopetum pectori, & pugionem objicere. At ille Deo fretus, minas ac pericula ſpernebat omnia, & in ſuſceptum opus, erecto, fortique animo pergebat incumbere. XIII. Animi magnitudo.

Nec foris dumtaxat, ſed domi quoque, procella fervebat. Has enim adverſus illum tragœdias, non modò homines improbi concitabant, ſed viri etiam probi ac Religioſi, quibus

Digitized by Google

tantus hic ad ſalutem proximorum, mentis ardor minimè probabatur. Angebatur ſcilicèt, intimis ſenſibus, quòd ſuis conſiliis impedimenta, & moras injicerent, qui fovere illa, ac promovere debuiſſent: angores tamen illos atque moleſtias, eâdem conſtantiâ, eodemque animi robore comprimebat, quo externorum vitiis, atque odiis obſiſtebat.

In fmiliari certè, cum uno amicorum colloquio, ingenuè confeſſus eſt, in hac piorũ operum procuratione, illud ſibi moleſtiſſimũ difficillimumque accidere, quòd ſimul eſſet contra virtutes, & contra vitia contendendum. Cùm enim ſuis conatibus, & viri probi falſis rumoribus, aut pietatis ſpecie ducti; & ipſi moderatores interdum obſtarent, quid faceret homo apprimè Religioſus, qui virtutes ſibi cariſſimas adverſarias haberet? Continebat nimirum apud ſe, moleſtiam, ex adverſariorum pietate atque autoritate profectam; & charitatis officia, obedientiæ nutu atque

atque imperio temperabat.

Addebat hos animos, hanc in rebus adverſis conſtantiam, eximia erga proximum charitas, pro quo non modò optabat hujuſmodi jactationes, & probra perferre, ſed ſanguinem quoque profundere. Ex quò animarum dignitatem ritè perſpexit, nullis omnino parcebat laboribus, ut eas peccati, ac mali Dæmonis ſervitute ereptas, ſuo conditori ſimul ac ſervatori aſſereret. XIV. Charitas erga proximum.

Eam obrem, Miſſionibus ruſticanis ſe totũ addixit; in quibus miſellæ plebi juvandæ ac erudiendæ, eâ corporis animique contentione operam dabat, ut ſui, rerumque ſuarum oblitus, ad ejus ſalutem, cogitationes omnes curaſque converteret. Diem ſolidum perſeverabat in Templo, ſine cibo ac potu, concionibus bis tervè habendis, & confeſſionibus audiendis intentus. Quod cùm ſæpius obſervaſſet matrona nobilis, eum, ſub veſperam, Pœnitentium turbâ ſeptum aliquando convenit; ac ve- Laborioſa.

ſte comiter apprehenſâ, ſiccine, inquit, Pater optime, te labore atque inediâ conficis; neque tu animadvertis imminere jam noctem, neque homines iſti, hac horâ te eſſe jejunum? Cui ille, bona venia, ô mater! vides me vehementer occupatum, & ſanè ita occupatum, ut non modò cibi aut potionis cura me nulla ſollicitarit, ſed ne ipſa quidem prandii, aut cœnæ cogitatio pulſaverit animum. In Collegiis Societatis, ad multam diem, confitentes audiebat, nec templo excedebat unquam, quamdiu Pœnitentium copia ſuppeteret, niſi eum moderatores evocarent, aut daretur ſignum ad Catecheſim, quam in uno aliquo urbis Templo, diebus feſtis, ad plebem habebat. In concionem autem impranſus, ut plurimùm, aſcendebat; & ſi fortè cibi aliquid ſumere cogeretur, uno aut altero pomo, & levi frigidæ hauſtu prandebat.

XV. Humilis. Atque hoc juvandi proximi ſtudium, ex eo potiſſimùm commen-

datur, quòd omne mortalium genus, infimæ præſertim conditionis, ac fortunæ homines complecteretur; inſtituto equidem ac ratione, longè eorum diſſimilis, qui viris, fæminiſque primariis excolendis intenti, tenuiores procul à ſe repellunt; ſeu quòd, ut aiunt, aſperiorem iſtorum ſermonem ægrè percipiant; ſeu quòd proba aliorum inſtitutio ad plebis exemplum maximè valeat, & ex eorum moribus plura commoda, vel detrimenta, in Chriſtianam rempublicam manare poſſint. Quo errore nullus propemodùm gravior, nec muneri ad ſalutem animorum divinitus comparato, ulla certè capitalior peſtis. Neque enim eſt illa germana charitas, ſed motus animi ſe ipſum, & rerumcreatarum ſpeciem, ac pompam amantis. At Pater Joannes-Franciſcus inopem plebeculam, ad Sacramentum Pœnitentiæ non modò admittebat perlibenter, ſed ultrò alliciebat. Cùm enim ex voluntariis ci-

Digitized by Google

vium eleemoſynis, ut antea dixi; rebus ad victum cultumque pauperum neceſſariis, inſtructam domi penum haberet, eorum nemini ſtipem erogabat, niſi priùs confitentem audiiſſet, aut eâ ſaltem lege, ut quamprimùm ad ſe, peccata expiaturus, accederet. Ex quo fiebat, ut egentium & mendicorum grege ſtipatus, continenter, tum in concione, tum in pœnitentiæ ſubſellio appareret.

XVI. Fervés. Acuebat charitatem mentis ardor incredibilis, qui in vultu etiam emicabat. Nuntiatum eſt aliquando, plebeïum hominem graviſſimè ægrotare, ac niſi quantocyùs accurratur, periculum eſſe, ne Sacramentorum communione, & Sacerdotis auxilio orbatus intereat. Advolat confeſtim ad Rectoris cubiculum; docet quibus in anguſtiis verſetur ægrotus; orat, exire ut liceat, ac morienti adeſſe. Rector, quòd tunc fortè domi, ejus operâ egeret, aut Sacerdotem alium deſtinaret, ex-

Digitized by Google

eundi veniam abnuit. Ille quamquam modeſtè reſponſum excipiens, animo tamen vehementer commoveri; dolere vicem hominis, eo temporis ac rerum articulo, ope & ſolatio deſtituti; de ejus ſalute plurimùm angi ac cruciari, & ita angi, ut mentis ille æſtus ac ſollicitudo, foras in vultum erumperet. Rem obſervavit unus aliquis amicorum, qui in eum tunc fortè incidit, cauſamque ſciſcitatus repentinæ commotionis; heus! inquit, Pater, num paulò deterius vales? Nam inſolitus iſte oris rubor videtur, aliquam corporis ægritudinem, indicare. Cui ille, explora, amabo, arteriam; & ſimul brachium porrigit; atque ex pulſu cognoſces, quàm acutâ laborem febri. Ardebat nimirum deſiderio ſalutis proximorum, ex eoque ardore animi, non dubiâ ſanè affinitate, fervebat ſanguis, ipſæque venæ crebriùs, validiúſque micabant.

Qui ad viſendos juvādoſque ægros tam incenſo ſtudio ferebatur, cum

certè nec morborum contagio, nec acerbitas retardabant. Mos erat, ſtatutis diebus, pauperum caſas ſordibus, ſituque horrentes obire; & aliorum quidem inopiam eleemoſynis levabat, alios jam depoſitos, mortique proximos, ſacra confeſſione, ac ſalutaribus monitis, ad vitæ exitum muniebat.

XVII. Animoſa. Anicii, ad ſuburbium Sancti Ægidii, deſerto in tugurio, jacebat paupercula mulier, cui os & vultum, cancer, morbus immedicabilis, exedebat. Infortunium augebat inopia & ſolitudo; cùm diri ulceris aſpectus & fœtor, homines etiam robuſtiſſimos acceſſu prohiberet. Quod ubi pater intellexit, quaſi in theſaurum aliquem incidiſſet, fœminæ corpus animumque curandum ſuſcepit: & ſtatis hebdomadę diebus, ad eam medicamenta & cibaria deferebat; verbis ſuaviſſimis ſolabatur; confitentem audiebat, nullo unquam ſuffimento munitus, quod nauſeam & fœtorem arceret. Sed neque illum

graviorum morborum pericula terrebant.

Sacerdotio recens initiatus erat, cùm in Galliâ, circa annum hujus ſæculi trigeſimum, peſtifera lues exarſit. In publicâ calamitate, cùm aliorum Religioſorum, tum Sociorum enituit charitas, quorum ſe multi, pro patriæ civiumque ſuorum ſalute, libentiſſimè devoverunt. Inter cæteros Joannes-Franciſcus arduam ſibi Provinciam depoſcebat; moderatorum fores obſidebat aſſiduus; & quamquam aliis in rebus contemptum ſe, omnibuſque poſthabitum optaret, jam tamen ut ſibi primas concederent, multis rationibus contendebat. At vota, lachrymæ, preces, in caſſum omnia ceciderunt. Delecti ex omni numero plures, qui præclaro in opere, peſtilentiâ conſumpti, ſuo loco, inter noſtras charitatis victimas recenſentur. Ipſe ad novam laborum ſeriem, & longiores ærumnas, divino conſilio, nutuque ſervatus.

Digitized by Google

XVIII. Chari- tas er- ga Deũ. Hanc erga proximum charitatem fovebat, augebatque divinus amor, quo ejus pectus continenter ardebat. In mirabili Dei pulchritudine, ſapientiâ, bonitate, cæteriſque ejus laudibus, ſuaviſſimè acquieſcebat, eaſque rebus creatis omnibus longè chariores, ac potiores habebat. Flagitiis in Deum illatis intimè permovebatur; eòque conſilia, & labores referebat ſuos, ut illa aut averteret, aut vindicaret. Si quando in Urbis compita, domo egreſſus, in homines facinoroſos incideret, qui aut obſcœna, aut contumelioſa in Deum, Divoſque verba, & blaſphemias effutirent, eos ſcilicet objurgabat aſperiùs; ac ſi fortè iracundiæ æſtu abrepti, minus dicto audientes eſſent, manu animosè adhibitâ, coercebat. Quo in genere tantùm habebat autoritatis, ut cùm in triviis ſimiles voces exaudirentur, vicini ac prætereuntes monerent impuros blaterones, ni conticeſcerent, eorum ſe nomen ad Patrem Regis proti-

protinùs delaturos. At flagrantiſſimum illud ſtudium impediendi omnes in Deum injurias, nihil luculentiùs probat, quàm opera per tot annos, tantoque labore, collocata, in perditis mulierculis ab impuritate avocandis; omnique, ad iſthæc flagitia, aditu nefariis hominibus præcludendo. Præterea cùm Divinæ charitatis munus illud præcipuum ſit, ut Dei gloriam ubique propoſitam habeat, hanc ille ſpectabat unam; hæc animo, rebus in omnibus, obverſabatur. Et verò quid reſpiceret aliud in aſſiduâ, cum vili plebeculâ, conſuetudine; operoſâ egentium & ruſticorum inſtitutione; difficillimis miſſionum ærumnis; crebriſque adverſantium jactationibus, atque injuriis perferendis?

Abſtrahebat hominem à rebus creatis divinus amor, & orationis uſu, Deo conditori, mira ſuavitate, jungebat. Cœleſtium rerum contemplatione maximè afficiebatur; cui diurni laboris ſubciſiva tempora, XVIII. Devotio.

O

& cùm ea quoque anguſtiora viderentur, paucarum, ut anteâ diximus, horarum ſomno contentus, partem noctis reliquam tribuebat. Nec præclaram orandi conſuetudinem, etiam in ſummis Miſſionum occupationibus intermiſit.

In altiſſimo Vivarienſium montium vertice, pagus eſt, qui à ſitu & regionis frigore, Sancti Boniti-frigidi nomen invenit. Eo in loco dum P. Joannes-Franciſcus conſueta Miſſionis obiret munia, obſervabat parochus ubi domeſtici cubitum diſceſſiſſent, ſolitum illum è cubiculo ſe, ſe tacito greſſu, ſilentioque proripere; cúmque eum curioſiùs aliquando requiſiſſet, ad templi fores pronum offendit. Miratur delectum, eâ tempeſtate, orationi locum; rogat, urgetque, in cubiculum ſe recipiat, vires, neceſſariâ quiete, ad labores craſtinos firmaturus. Cùmque nihil obtineret, accerſitis domo Templi clavibus, eum intrò in ſacrarium ducit; ubi ſaltem à pluviâ & nive, ſi fortè

ingruerent, atque ab aurâ nocturnâ tectus oraret. Hîc ſingulis noctibus, modò erectus in pedes, modò abjectus in genuâ, modò in vultum provolutus, tandiu rerum divinarum meditationi vacabat, dum laſſitudine cogeretur, artus longiori vigiliâ defatigatos, brevi ſopore placare.

Spirabat hæc pietas & orationis XIX.
ſtudium, in privatis ejus publiciſque ſermonibus. Qui enim cum eo ſeorſum agebant, ſentiebant ſe ejus colloquio, & aſpectu, vehementiùs, quâm ullâ aut concione, aut piorum librorum lectione, ad rerum divinarum amorem incendi. Ad plebem verò dicebat eo pietatis ſenſu, qui & magnos concitaret animorum motus, & uberes, à cætu univerſo, fletus eliceret. Quod unus è Societate, magni nominis concionator, cùm aliquando conſpicatus eſſet, exclamaſſe ferunt, proh! quàm inanes noſtras omnes, in expoliendis & limandis concionibus, curas.

P. Guil. Paſcal.

En quanto concurſu, & animorum utilitate, inculta iſtius hominis Catecheſis audiatur, dum fucatæ noſtræ hujus eloquentiæ fructus, vel nullus eſt, vel citiſſimè exareſcit? Orationem ſcilicèt Deus fortunat illam, quæ fuerit ad ſalutem non ad plauſum populi; ad numinis cultum, non ad pompam, & ingenii oſtentationem accommodata.

Cum tantâ erga Deum Religione, conjunctus erat cultus eximius ſanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti. Antequam initiatus Sacerdotio foret, ſæpius in hebdomadâ, & quantùm literariæ occupationes patiebantur, ſolitus erat cæleſti pabulo refici. Sacerdos verò omnem dabat operam, ne ullis unquam aut itinerum difficultatibus, aut negotiorum anguſtiis impeditus, ſacrificandi munus omitteret. Sanctiſſimam Dei Matrem ſingulari veneratione proſequebatur; ejus cultum junior olim in ſcholis, & poſtmodùm concionator è pulpito, ſollicitè promove-

Digitized by Google

bat; varios colendi ritus,& privatim uſurpabat ipſe, & aliis ingenti ſtudio ſuadebat. Narrabant certè diſcipuli, ad optimæ Virginis cultum, & reverentiam, nuſquam ſe acriùs incitatos, quàm dum privatim aut publicè, de ejus laudibus dicentem audirent. Præter cæteros autem cælites, erga Cuſtodem Angelum præcipuo afficiebatur amoris ſenſu, in cujus mentionem quoties incidiſſet, totus exilire gaudio videbatur. Et hujus quidem præſidio, ac Virginis Matris ope, Joannem Franciſcum in illo beatorum animorum concilio collocatum, conjecturam non levem facere licèt, tum ex virtutibus modò memoratis; tum ex miraculis inferius recenſendis; tum ex communi populorum ſenſu, non dubio utique Divinæ mentis interprete.

Vix enim è vivis exceſſerat, cùm virtutum ejus, ac ſanctimoniæ fama cæpit, è deſertâ montium ſolitudine, in finitimas regiones, ſe longè X X. Fama ejus ſanctitatis.

latéque diffundere. Vere novo, cum primùm liqueſcere,ac diffluere nives incipiunt, ad extremum uſque autumnum, ad locum tumuli, prærupto licèt aſcenſu, maxima omnis generis hominum multitudo concurrit. Nec temporis diuturnitate imminui, & langueſcere, populorum pietas viſa eſt. Dum hæc in viciniâ ſcribimus, miramur poſt annos quinquaginta, vigere etiamnum loci celebritatem; eoque in pago, ubi quatuor, aut quinque domunculæ videantur, ad excipiendos advenas excitatæ, feſtis interdum diebus, plura hominum millia numerari. Rem ingenuè, ut captus eſt gentis, ruſticus deſignabat. Cùm enim quidam è noſtris, in eum ex itinere incidiſſet, ſciſcitatus ab illo eſt, num ad tumulum Patris Regis,ingens fieret de more concurſus; fit equidem, ait, & quidem tantus, ut montium iſtæ altitudines, atque viæ, ſub peregrinantium veſtigiis, penè ſubſidant. Et illi modò ſeorſum ſinguli, modò

Digitized by Google

amicis & familiaribus Comitati locum Dei famuli obitu, & tumulo inclytum, magnâ lætitiæ & amoris ſignificatione inviſunt.

XXI. Ut autem demortui oſſa venerentur, nec Romanæ adhuc Eccleſiæ leges, nec pia incolarum cautio ac ſollicitudo patiuntur. Metuentes enim boni ruſtici, ne finitimæ gentes, pio, ut aiunt furto, è pago ſacrum corpus auferrent, incluſum arboris trunco, in modum feretri excavato, ferreiſque circumligato vinculis, ſub arâ Virginis, ad decem, aut duodecim pedum alti tudinem, demiſere.

Itaque, quod unum licet, ad eandem Virginis, aut ad principem Templi aram, ſacra myſteria obeunt; Deoque optimo gratias habent, qui perennem in cœlis, ut præſtantiſſimæ virtutes ſperare jubent, beatamque vitam famulo contulit.

Neque verò populi dumtaxat,

Digitized by Google

ſed primariæ quoque nobilitatis, ipſorumque Eccleſiæ Antiſtitùm concurſu, Joannis-Franciſci tumulus celebratur. Præter cæteros, Eminentiſſimi Cardinalis Bonzii, ante aliquot annos, ſpectata nobis pietas fuit, qui nec montium aſperitate, nec ſeptem, octóve dierum itinere retardatus, ad ejus ſepulchrum, ſupplicandi causâ ſe contulit.

XXII. Non ita multò poſt Illuſtriſſimus Henricus Villarſius, Archiepiſcopus Viennenſis, in cujus Diœceſi Lalovesius pagus ſitus eſt, eodem functus eſt pietatis officio. Ubi adventare illum, ac propè adeſſe parochus intellexit, cum clero, de more, cruce præeunte, obviam progreſſus, eum, ſubſequente famulorum equorumque comitatu, in clivum, pedibus nitentem offendit. Præſul venientem ubi conſpexit, apage, inquit, optime Paroche; neque enim ego Templum iſtud tuum, pro poteſtate inſpecturus, ſed Patris Regis perpetuus
cliens

cliens, atque ob receptam ejus patrocinio valetudinem, voti reus accedo. His dictis, viæ inſiſtit, montem ſuperat, & peractis ad ſacrum tumulum myſteriis, votum lætus exolvit.

Huc quoque orationis gratiâ ſe contulit D. Daniel de Coſnac tunc Epiſcopus Valentinus, nunc Archiepiſcopus Aquenſis nominatus, & collatâ in Templi ornatum liberali ſtipe, novendiales pro ſe preces & complura ſacra facienda curavit. Adfuit item non ſemel D. Armandus de Bethune Epiſcopus Anicienſis, ex ſingulari ſuâ in Dei famulum reverentiâ, quem ſanctum nuncupare ſolitus eſt, & cujus pictam tabellam, in religioſiſſimo cubilis receſſu collocatam, ſummo in pretio habet. XXIII.

Mihi quoque nuper, dum in viciniâ degerem, Illuſtriſſimi Champinius & Montmorinus, Valentinus ille, iſte Dienſis, Epiſcopi deſignati, multis ambo mihi nominibus colendi, in certum tempus condixerant,

Digitized by Google

ut eos ad Beati viri tumulum comitarer. Verùm Pariſios ſubitò à Rege, ob publica negotia evocati, rem in tempus aliud diſtulere. Probat interim hæc eorum, erga Dei famulum, voluntas, præclaram de ejus ſanctitate opinionem.

XXIV. Ad privatam accedit publica Provinciarum exiſtimatio. Inprimis ampliſſima Occitaniæ comitia, ejus ſanctimoniæ famâ, & flagrantibus populorum ſtudiis permota, cæleſtes ipſi honores à Sede Apoſtolicâ impetrandos, ſolenni decreto ſtatuerunt; quod ſanè decretum quàm honorificum ei fuerit, è nobiliſſimi coetûs dignitate liceat æſtimare.

Nempè conveniunt ad iſthæc comitia, Archiepiſcopi, & Epiſcopi duo ſupra viginti; Barones totidem; quo nomine cenſentur Duces, Marchiones, comites, Vice-Comites, aliique nobiles, qui ditionum ſuarum prærogativâ, ſuffragii jus in Comitiis habent; deinde legati à primariis

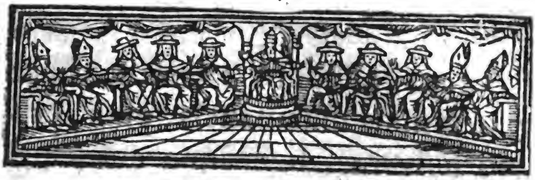
Digitized by Google

civitatibus Conſules, ſupra quadraginta. Tribus enim illis, ut vocant Provinciæ ordinibus olim lege conceſſum, cùm Occitania regno Francico adjuncta eſt, ut quotannis in comitia convocati, de iis deliberarent, quæ ad Provinciæ commoda pertinerent. Ad eum itaque cætum, cùm anno milleſimo ſexcenteſimo, ſeptuageſimo octavo, Eminentiſſimus, quem ſupra memoravi, Cardinalis Bonzius, Archiepiſcopus Narbonenſis, eoque nomine, Præſes perpetuus comitiorum, de Patris Regis ſanctimoniâ, ac miraculis retuliſſet, quem præterea eorum eſſe civem, & in eâdem Provinciâ natum diceret; uno omnium ordinum conſenſu, in publica Comitiorum acta relato, decretum eſt, Romano Pontifici ſupplicandum, ut ejus memoriam, cœlitum honore, ritu Catholico, conſecraret.

Cùm autem eam ſanctitatis fa-

Digitized by Google

mam, Dei famulo potiſſimùm conciliarint frequentia Miracula, in ejus gratiam à Deo patrata, placèt eorum nonnulla, paulò accuratiùs recenſere.

VITA
R. P. JOANNIS-FRANCISCI
REGIS.

LIBER TERTIUS.

MIRACULA.

INprimis, omnibus Chriſtianis exploratum eſt, nullo validiori argumento probari hominis cujuſpiam ſanctitatem, quàm miraculis, à Deo optimo maximo, ejus gratiâ, ac deprecatione, patratis. Fatemur ſi quidem omnes, vera germanaque miracula à Deo ſolo effici 1.

Digitized by Google

poſſe; cùm videlicet nullo prævio apparatu, adhibitis etiam cauſis ac qualitatibus diſſentaneis, puta, exiguo pulvere, ligneâque aut papyraceâ imagine, mirabiles ſubitæque fiunt morborum curationes, quæ omnium oculis patent, ac diutiſſimè perſeverant. Cùm enim hæc omnia ſuperent vim, ac ſolertiam Angelorum, & Dæmonum, aliarumque cauſarum naturalium, quæ nec formam corruptam inſtaurare, nec alienis ac minimè idoneis inſtrumentis efficere quidquam poſſunt, ad Deum certè naturæ autorem confugere neceſſe eſt, qui nonnullarum rerum efficientiam propriam ſibi eſſe voluit, nec eam prorsùs naturalibus cauſis impertiit.

11. Adde miracula, ut Dei opera, ita velut ejus vocem ac ſermonem eſſe; hoc eſt, ſolitum illum ut verbis, ita Miraculis, ſuam mentem mortalibus aperire. Quemadmodùm enim homines, intimos animi ſenſus, verbis aut ſignis, ita Deus ſua mentis

cogitata, tum verbis; tum ſignis mirabilibus patefacere ſolet, atque exteriûs indicare. Deus, inquit Auguſtinus, *Mirabilibus operibus loquitur.* Ep.49. Ex quibus perſpectum eſt, Deum Optimum ſanctiſſimumque, ut mentiri & falſum dicere prorsùs nequit, ſic neque miracula patrare poſſe, ad errorem, & fraudem hominibus ſuadendam.

Atenim illuſtria planè ac ſincera fuere miracula, quibus Deus Patri Joanni-Franciſco Regis, de quo nunc ſcribimus, & populorum fiduciam, & ſanctitatis cōciliavit famam. Nam eaſdem omnino notas, eademque præferunt veritatis inſignia, quibus exploratiſſima quæque Eccleſiæ Chriſtianæ miracula vulgò nituntur. Ut enim iſtis fides adjungitur ex probitate, ſapientiâ, & multitudine teſtium, qui ea, aut ſuis ipſimet oculis uſurparunt, aut ab aliis accepta, poſterorum memoriæ prodiderunt: ita illorum teſtes vivos pleroſque, ac præſentes producimus, qui &

Digitized by Google

majori integritate ac modeſtiâ præditi ſunt, quàm ut velint, & numero plures, quàm ut poſſint, orbem Christianum, in fraudem inducere.

Juvat è multis pauca ſeligere. Dixi pauca de multis. Nam Claudius Broæus olim ſexaginta collegit, ac Typis edidit. Franciſcus deinde Creuxius addidit quinque ſupra viginti. Ex quibus omnibus, viſum eſt nonnulla dumtaxat attingere, aliaque ſimul adjicere, quæ recentiori memoriâ contigere.

III. 1. Dyſenteriæ. curatio. Dyſenteriâ dudum laborabat puella Anicienſis; & jam ſanguine ac viribus exhauſta penè deficiebat; cùm ægram, de more, P. Joannes-Franciſcus inviſit. Ergo frequentia tormina, ac deliquia miſeratus, hortatur, ut certa cuipiam cœlitum vota faciat, ejuſque adhibito nomine, à Deo Optimo Maximo, ſanitatem expoſcat. Illa, ſeu quod revera jam ſæpiùs voviſſet, ſive ex ægritudine paulò moroſior, reſpondet, plura abs ſe vota ſuſcepta, nec Deo viſum

viſum hactenus, illis favere; vitam quidem ac ſalutem ſuam in ejus manu poſitam eſſe; at ratum ſibi fixumque, ad eam ſervandam, nullum ampliùs votum nuncupare. Cui pater, at non gravaberis, inquit, oratiunculam recitare, quam, ego ſubjicio. Et ſimul voce præit orationem, quam, magno pietatis ſenſu, puella proſequitur. Abſolutâ precatione, domo abſcedit. Redit poſtridie manè, ſciſcitaturus uti ægrota ſe haberet. Vix cubiculi attigerat limen, cùm puella exiliens gaudio, ah Pater! exclamat: & ille rem ſuſpicatus, manu ſilentium imperabat, ne ſocius in Collegium redux auditum miraculum indicaret. Puella nihilominùs pergit, ah Pater! ſubitam morbi curationem Deo planè, tibique acceptam refero. Ex quo enim ſimul oravimus, hæſit omnis fluxio ſanguinis; febris ardor reſedit; noctem traduxi placidiſſimam, ſic ut nullæ prorſus videantur morbi reliquiæ ſupereſſe. Accurrunt ex-

templo domeſtici, & puellæ teſtimonium omni aſſeveratione confirmant. Pater levi rubore ſuffuſus, gratiis Deo actis, plaudentium ſe ac gratulantium officiis, quàm citiſſimé, ſubtrahit.

IV. 2. Ægra depoſita ſubitò convaleſcit.

Puellam alteram, apud ſe peccata confiteri ſolitam, cùm aliquandò ægrotantem adjiſſet, omni ſenſuum uſu deſtitutam, ac planè depoſitam offendit. Aderat Medicus, affirmabatque, vix, ad duas treſve horas, vitam ac ſpiritum ſupereſſe; nec porrò magis opportunam accidere, eo rerum articulo, Sacerdotis quàm Medici operam; cùm Puella omninò audiendi ſenſu careret. Pater, qui puellæ virtutem perſpectam habebat, ejuſque induſtriâ ad varia pietatis opera utebatur, ad jacentis conſpectum ingemuit, & cognatorũ turbâ ſecedere tantiſper juſsâ, ſolus ipſe cum ſocio, in cubiculo ſubſtitit. Hîc effuſus in preces, pro ægrotæ incolumitate, Deo ardentiſſimè ſupplicat. Mox veluti afflatus

numine, ſurgit in pedes, ad cubile accedit, correptâque puellæ dexterâ, macte filia, inquit, jubet Deus ut valeas; longius ille tibi curriculum pœnitentiæ, vitæque concedit. Puella quaſi ſomno excitata attollit oculos, patrem appellat, & quid circâ ſe agatur, interrogat. Ille ad Medicum & domeſticos regreſſus, reviſite, inquit, ægrotam; nunc mihi quidem videtur meliuſculè ſe habere: intereáque, dum accurritur, domo celeriter ſe ſubducit. Medicus inopinato caſu obſtupefactus, miratur & rationis & ſenſuum compotem, ac febri planè carentem; miraculum longè latéque, voce, ac litteris celebrat, aſſeritque Joannis-Franciſci oratione, plus uno temporis momento, quàm, per dies plures, ſuâ medicinæ arte perfectum. Sed nec ipſimet defuit cæleſtis Medicus qui, ejus gratiâ, aliorum vulnera morboſque ſanabat.

Pergebat, hiberno tempore, ad ſtationem miſſioni conſtitutam; & va- V. 3. Tibia fracta

Digitized by Google

ipſius Patris Regis repente ſanatur.

lidus, ut in montibus aſſolet, ſpirabat ventus, viæque circum omnes gelu & glacie rigebant. Ille baculo nixus, contra vim turbinis obluctabatur; cùm lubricâ glacie fallente veſtigium, ſupinus corruit, tibiamque ex lapſu repentè confringit. Nullus aderat in eâ ſolitudine Chirugus, qui oſſium fruſta ſuo loco reponeret; & Patrem non tam doloris acerbitas, quàm longioris curationis metus, ac tædium, injectáque miſſioni mora ſollicitum habebant. Ergo fiduciâ in Deum ſingulari fretus orat, vel malo, ſi videatur, medicinam afferat, vel ad tolerantiam, vires animumque confirmet. Precationi annuit Deus; nam eâ abſolutâ, oſſium fragmenta in ſuam ſedem ita coaluere, ut ſocius vix ſuis attrectantis manibus, vix oculis crederet. Ipſe erectus in pedes, viam duarum leucarum itinere, mirâ alacritate proſequitur; atque ad locum deſtinatum ubi pervenit, non ad hóſpitium, ſed gratias Deo acturus,

Digitized by Google

in Templum recta contendit. Parochus, quid accidiſſet certior factus, ad eum venit, confitentibus, qui jam accurrerant, audiendis intentum; nec niſi poſt multam cunctationem ac moram, domum abducit. Hîc tibiam rurſum diligenter explorat, & ſanam omnino integramque offendit. At Joannes-Franciſcus tanti beneficii memor, omnes ſubinde itinerum labores atque moleſtias ſubibat alacriùs; cumque ab amicis interdum moneretur, eas ut aliquantulum mitigaret, ajebat iſtò ſe tibiæ ſanatæ miraculo, doctum, quid Dei causâ tolerandum ſibi, quantum eſſet in ejus præſidio, ſpei ac fiduciæ collocandum. Curio certè Voreenſis Sacerdos ætate & ſapientiâ gravis, ita ſe ab ipſomet Patre Regis audiiſſe juratus duobus è noſtris affirmavit; quorum unus rem ſcripto ſynceriſſimè prodidit, alter mihi, eâdem omnino fide, narravit. Alterius generis eſt quod adjungo.

Mos erat ad ruſticanas miſſiones VI. 4.

Frumẽtum in horreo multiplicatum.

proficiſcenti, corrogatam frumenti copiam, unum in locum congerere; ad levandam, abſente ſe, egentium & mendicorum inopiam. Anicii ſuam illam annonam, ingenti arcâ, reconditam, in ædibus ſcribæ viri honeſti collocarat; ejuſque procurationi, matronam notæ pietatis fideique, præfecerat. Ubi in Collegium rediit, magnus ad eum fit, de more, concurſus mendicorum ſtipem flagitantium; quam ut ipſis, conſuetâ benignitate, largiretur, annonæ curatricem extemplò vocari jubet. Adeſt mulier, pernegatque vel unum tritici granum, micamve panis ſibi ſuppetere; horreum aït prorſus exhauſtum, ac commeatum porrò aliunde pauperibus conquirendum. Cui pater, vide ſis, inquit, an ritè introſpexeris omnia? rem ambo ſimul exploremus. His dictis, pallium induit, ſeque in viam dat, fæminâ ſubſequente. Poſtquam domum ventum eſt, clavim expedit mulier, arcam

reſerat, & tritico refertiſſimam obſtupeſcit, optimè conſcia clavim ſe nemini mortalium tradidiſſe. Pater hanc Dei, in pauperes, providentiam alias non ſemel expertus, ſuam exinde, erga optimum Parentem, fiduciam auxit.

Prophetiæ dono non caruiſſe, docent quæ de præviſo obitûs tempore ſuperiùs diximus. Ejuſdem generis alia plurima memorantur, è quibus unum aut alterum duntaxat excerpſi. VII. 5. Prophetiæ donum. 1. Prædictio.

Ibat Valentiam Delphinatûs, optimus adoleſcens Marcellinus Furnellus; dumque Velaunos montes peragraret, fortè incidit in Patrem Regis, magnâ ſibi familiaritate conjunctum. Poſt mutua ſalutationis officia, ſciſcitatur ex eo Pater quò via duceret, quæ conſilia agitaret? Et ille, in ſtudiis, inquit, Juris Civilis aliquot jam annos, verſatus, Valentiam pergo, in eâ Academiâ, Doctoris Lauream accepturus. Benè habet, ſubjicit Pater, at deinde quid cogitas? Cogito, ait, matrimonium, quod

mihi commodiſſimâ ſanè conditione proponitur. Hîc Pater, oculis humi aliquandiu defixis, Doctoris, inquit, tu quidem gradum, at conjugium minimè aſſequeris. Longè aliud de te Divino numini conſtitutum: nam huic noſtræ Societati daturus es nomen, quam tuis, ut ſpero, virtutibus, ac concionibus illuſtrabis. Neque dicto abfuit fides. Exortæ ſubindè tricæ, ac contentiones, cæpta de matrimonio conſilia diſturbarunt; & Juvenis ſalubriora ſectatus, abjectâ omni rerum humanarum ac ſæculi curâ, non ita multò poſt ad Societatem acceſſit. Ac ne vaticinatio vel minimùm falleret, hominem poſtmodùm in celeberrimis Galliæ Templis maximo concurſu & plauſu concionantem audivimus; & cùm Pariſios quoque vocaretur, in ipſo procinctu itineris, mors immatura penè in flore ætatis oppreſſit. Ipſe porrò ut viri Dei ſanctitatem extolleret, expertum probatumque ſibi referebat oraculum.

Puellam

Digitized by Google

Puellam honeſtam & gravem, conſiliorum ſuorum adjutricem, multis aliquando precibus orabat, ut ad certum charitatis opus, operam de more conferret; & illa ſeu metu, ſeu tædio victa, paulò contumaciùs, abnuebat. Tum Pater conjectis in eam oculis, ſiccine, inquit, filia, hanc meam poſtulationem preceſque repudias? At erit aliquando tempus, cùm tu amicorum & conſilii inops, ad meam confugies opem, neque ego certè, eâdem iſtâ duritie, tua vota rejiciam. Nec falſa vaticinatum eventus docuit. Eo enim, poſt breve tempus, extincto; perditi homines, qui puellam eo nomine peſſimè oderant, quòd in abducendis, à nefario quæſtu, meretriculis, Patrem olim egregiè adjuviſſet, jam ab omni metu ſoluti, pugnis & calcibus ita contundunt, ut ex dolore, & ictibus diutiùs ægrotaret. Cùm itaque ex diuturno morbo langueret, nec ulla medicorum induſtria levamentum afferret, demum venit VIII. 2. Prædictio.

Digitized by Google

in mentem ad patroni optimi tumulum ſe conferre, jam, ab ipſo exequiarum tempore, populorum celebritate, & pluribus Miraculis inclytum. Hîc voto ritè perſoluto; præſentem ex ejus patrocinio ſenſit opem; eóque de cælis adjuvante, ex ægritudine, & doloribus illico confirmata, domum incolumis remeavit. Quo vel uno caſu non obſcurè ſignificatur, P. Joannem-Franciſcum plura ſimul in poſterum præſenſiſſe; nempè & virginem illam plagis olim malè mulctandam; & ſe brevi moriturum; & ſuum demortui ſepulchrum, frequentibus prodigiis, hominumque concurſu, ac multitudine celebrandum. Et quoniam earum rerum incidit mentio quas, ad ejus tumulum, mirabiliter Deus effecit, juvat paucas è multis ordine recenſere.

IX. Vitalis è pago Sancti Boniti, aſ-
6. ſiduâ moleſtâque febri, plures jam
Febris menſes, laborabat. Cùmque fruſtrà
quotidianæ tentatâ conſumptâque Medicorum

arte, febrilis æſtus, ſtatis temporibus, conſtanter crebroque recurreret, ſtatuit demum ad Patris Regis tumulùm, è viciniâ, remedium petère, quod remotiores alii, impenſis majoribus, pluriumque dierum itinere, quærerent. Itaque moræ impatiens jubet ſe in jumentum imponi; & quoniam ex morbi longinquitate, corpus ita extabuerat macie, ut in equo hærere vix poſſet, adjuncti duo valentiſſimi famuli, qui nutantem exciperent, & brachiis hinc inde fulcirent. Eo comitatu, Laloveſium advectus, adſtantium manibus in Templum inducitur. Hîc genibus ſepulchro adrepens, humili deprecatione, multiſque lachrymis, Beati Viri præſidium, & pias, apud Deum, preces expoſcit. Dum maximè ferveret ſupplicantis oratio, ſenſit vim benignam ac ſalutarem per membra diffundi, languorem abſcedere, & vires priſtinas excitari. Gratiis Deo, Sacramentorum Communione, ſuppli- ſubita curatio.

R 2

citer actis, Templo egreditur; atque ut acceptum benêficium illuſtriùs foret; amoto, quo vectus fuerat equo, domum, tribus omninò leucis diſtantem, pedes, ſingulari alàcritate, repetiit.

X. 7. Cœco reſtituitur viſus. Henrico Mauro Tenſani, apud Velaunos, Judicis vicario, dolore, per duos annos, acerbiſſimo ita debilitata, obtuſaque fuit oculorum acies, ut præter malignam lucem, planè nihil; non alba, non atra diſcerneret. Cæcitatem ſolabatur ſuam, excipiendis adeundiſque amicis, quorum unum cùm aliquando inviſiſſet, fido famulo itineris duce, in reditu Laloveſium divertit. Templum ingreſſus, ut ſacrorum myſteriorum perceptione, viri Dei patrocinium ſibi conciliaret, ad multam diem, Pœnitentiæ tribunal obſedit; ſed advenarum turbâ, & multiplici ſupplicantium cœtu, Sacramento excluſus, re infectâ, diſcedere cogitur. Infortunium auxit, quòd in digreſſu, videndi ſenſum omnem ita

Digitized by Google

amiſerit, ut ne ipſam quidem lucem internoſceret; ſeu viarum & caloris æſtus, ſeu vapor è craſſiori multitudinis halitu excitatus, vim luminis prorſus extinxerit. Domum redux, dies noctеſque, flebiliter querebatur, quòd ſua erga Patrem Regis obſervantia ſibi nihil admodum profuiſſet; & in eo loco, ubi ægri plurimi incolumitatem, & priſtinam valetudinem reciperent, ipſe operam atque oculos perdidiſſet. His tamen preſſus ærumnis, adduci non potuit, ut vel de præſtanti cæleſtis animæ, apud Deum, gratiâ; vel de eximiâ, erga ſe, charitate diffideret. Forſan, ajebat, Dei famulo minùs gratum accidit, quòd ſuum ad tumulum, caſu magis quàm conſilio venerim; nec Sacramentis, de more, divinum propitiaverim Numen? Juvat ergo novâ peregrinatione, hanc qualemcumque negligentiæ culpam eluëre. Cùm, nocte quàdam, hujuſmodi cogitationum æſtu vehementius jactatus eſſet, ma-

nè, ubi illuxit, luminis, ut olim, fulgor aliquis micare oculis videbatur. Eo augurio, in ſpem excitatus visûs recipiendi, equum continuò ſterni jubet, ſeque ad Patroni optimi ſepulchrum, ſine morâ deduci. Quò ſimul atque pervenit, ſacros cineres veneratus, nihil antiquius habuit, quàm ut ad Pœnitentiæ primùm, deinde ad Euchariſtiæ Sacramentum accederet. Ecce autem, inter ardentiſſimas preces, detergi oculorum aciem; aperiri oculos; diſcuti ſenſim caliginem; & res omnes coram poſitas clariſſimè apparere. Vix ſui compos precatorium libellum poſtulat, expeditè perlegit, & minutiſſimos apices intuetur. Nec mora, gaudio exiliens, & ſtupore ſimul, ac religione perculſus, Templo excedit, & miraculum ipſe, miraculum circumfuſa multitudo omnis exclamat. Rem multorum hominum teſtimonio, actiſque publicis confirmatam, ab ipſomet Mauro audivit Claudius Broæus

Digitized by Google

qui Patris Regis miracula collegit primus, typiſque vulgavit.

XI. 8. Puer paralyticus ſanatur.

In eodem oppido Tanſo, anno hujus ſæculi quadrageſimo ſeptimo, tempore verni jejunii, conciones habebat Pater Bertrandus Bochetus, qui in procurationem Miſſionis, huic noſtro Joanni-Franciſco, non minori ſanctimoniæ famà ſucceſſerat. Ad eum, feriâ ſextâ majoris hebdomadæ, peccata confeſſione expiaturus acceſſit duodennis puer, qui tibiis captus ac debilis, non niſi ſubalaribus nixus baculis, tribus ab hinc menſibus, gradiebatur. Miratus acre ingenium, optimamque pueri indolem, ejus vicem ingemuit, ratus ad liberales diſciplinas perdiſcendas apprimè idoneum, niſi incommoda valetudo, & caſſus iſte fractuſque inceſſus obſtarent. Cùmque illud ipſum obviæ pueri matri, ſub veſperum, ſignificaſſet; audio, inquit illa, optime Pater, Laloveſium te, poſt feſta Paſcalia, profecturum; rem facies utique tuâ

Digitized by Google

dignam pietate, ſi ad tumulum ſancti Patris, ita vulgò dicebatur, pro Filioli hujus mei ſalute, divinâ Hoſtiâ litare volueris. Ille matris charitate ac fiduciâ delectatus, quod peteret, effecturum ſe, prolixè recepit. Neque irrita ſanè fuit mulieris fides. Die Mercurii proximè ſequenti, dum in Templo Laloveſiano, idem Sacerdos ad aras faceret; puero procul abſenti defluunt ſubitò axillares bacilli; crura & tibiæ explicantur; ipſeque pedibus, ſtupente omni circùm familiâ, valens vegetuſque inſiſtit. Ubi Pater in oppidum rediit, piæ matronæ venit ad ædes, de puero ſciſcitaturus; cùm, ecce, ille repentè, in ipſo domûs veſtibulo, exiliens, geſtienſque occurrit; adeſt mater, & domeſtici ſimul omnes fidem Miraculo adſtruentes. Admiratione obſtupefactus percontatur ex illis, de modo & tempore ſubitæ curationis; atque ex horarum ratione planè comperit, eo ipſo temporis momento contigiſſe illam, quo

Digitized by Google

quo rem ipſe divinam pro puero faciebat. Caſum ſanè mirabilem ſuis uſurpatum oculis, narrabat vir ille graviſſimus, qui mihi quidem unus inſtar eſt plurium teſtium, ob ſingularem ſapientiam, modeſtiamque, domi foriſque perſpectam. Nam præter cæteras virtutes Romam ad Ordinis comitia deſtinatus, mox deſignatus Provincialis, munus utrumque rejecit; ne aliquandiu intermiſſa animorum cura conſeneſceret, eóque intervallo, res Miſſionis publica detrimenti aliquid pateretur. Quæ porrò homini tantæ prudentiæ, ac pietatis, mentiendi cauſa ſubeſſet? Quod ſubjicitur tamen, illuſtriùs eſt, ac longiùs latiúſque vulgatum.

In confiniis Velauniæ ac Vivarienſis Provinciæ, Vanoſcum pagus eſt, quem anno hujus ſæculi ſeptuageſimo ſecundo, Claudius Percius Tabellio Regius incolebat. Hujus filia Joanna annos nata quinque & viginti, ab initio Quadrageſimæ, variis gutturis primùm, humero- XII. 9. Puellæ paralyticæ inſignis curatio

rum deinde, renũque doloribus vexata fuit; donec in pedum malleolos ſupra modum, intumeſcentes vis tota morbi, ac vitioſi humoris incubuit. Acciti è viciniâ Medici, Chirurgique in levandâ mitigandaque morbi acerbitate, per quatuor omninò menſes, artem & operam poſuere; at difficili adeò irritâque curatione, ut contractis etiam, humoris acrimoniâ, nervis, tibia prorſus adhæreſceret cruri. Cùmque hæc calamitas omnium graviſſima videretur, adhibitũ continuò medicamentorum genus omne, fomenta, olei, balneæ, ad molliẽdos reſtituẽdoſque nervos; ſed labor omnis fruſtra ſuſceptus. Puella itaque, & ſuo jam periculo docta, & à Medicis diſertè præmonita, morbum nullâ hominum artè, ſanari poſſe, ſtatuit ad cæleſtem Patris Regis opem, præſidiumque confugere. Verùm, ſeu fides ſupplicantîs aliquantulum vacillaret, ſeu Deus morbum ingraveſcere pateretur, quò ſuam deinde vim ac ſoler-

Digitized by Google

tiam luculentiùs poſſet exprimere, preces tunc quidem ac vota omnia in irritum cecidere. Nam neque vis morbi remiſit, & menſe Julio anni ſeptuageſimi tertii, proximè ſequentis, frequentibus epilepticis motibus jactata fuit, qui ubi demùm, ineunte Auguſto, quievere, cùm tibia læva diſtorta jam, contractaque foret dextra, ſitu planè oppoſito, ita rigere cœpit, ut arida prorſus atque immobilis permaneret.

Sub finem ejuſdem menſis, rursùm effervescente illâ membrorum jactatione, dentes mordicus conſtricti; offuſa oculis caligo; & lingua ad ipſas gutturis anguſtias penè detruſa. His ærumnis per triduum conflictata, ad vitæ extrema devenerat, nec tamen demittebat animum, aut ſingularem, erga optimum Patronum, fiduciam contrahebat. Balbutiebat identidem pauculas voces, quæ ejus nomen ſonare videbantur. Quod cùm unus ex circumadſtantibus obſervaſſet, ſucclamat in aurem, vellet ne

Digitized by Google

liſione, brachium dextrum adhæſerit pectori, ac renibus interiùs compulſis ſtomachus uno ferè intumuerit palmo.

In hac tanta calamitate, recurrebat animo perſpecta jam ſibi, expertaque charitas, ac pietas Patris Regis; cujus ſuaviſſimâ recordatione excitata, ſtatuit demum, abjectâ omni medicorum arte, non alterius certè quàm ejus ſalutarem manum, atque auxilium ad malorum ſolatium, adhibere. Vocat extemplo Pontvianum Sacerdotem, quo tunc ad confeſſiones utebatur, rogatque ut poſterâ die, divinum pro ſe ſacrificium faciat, voveatque, ſuo nomine novena ſacra, & peregrinationem ad Patroni optimi ſepulchrum, ubi primùm dolorum acerbitas aliquantulum remiſiſſet. Vix ille votum conceperat, cùm mitigati dolores ſubitò quievere. December erat, & parentes religioni ducebant ægram puellam itineri, eâ tempeſtate, committere; ſed aſ-

Digitized by Google

ſiduis, per menſem unum, precibus fatigati, initio Januarii, in lecticam imponunt. Toleratâ, nullo incommodo, vehiculi jactatione, ex eo primùm valetudinem ſperare auſa, deque affuturâ ſibi cæleſti ope certiſſimè ominari. Et verò hac ipsâ nocte, admoveri ſibi ſenſit geminas manus, quæ renes ac detumeſcentem ſtomachum, in priſtinam ſedem ſitumque reponerent.

XIII. Die ſequenti, quæ Epiphaniæ feſto præluxit, novemdialia ſacra, ex voto, celebrari cæpta. Delata in templum puella, præſens myſterio aderat, cùm ecce, dum Hoſtia ſalutaris attollitur, brachium, quod pectori adhærebat, ab eo repentè ſejungitur, ita molle ac flexibile, ut facillimè ſequeretur quócumque illa torqueret. Sub veſperum, dum loci parochus cùm eâ de rebus divinis colloquitur, dextera tibia dudum exſucca & rigida, molliri ſenſim viſa eſt, ac vitali ſpiritu & calore perfundi. Ergo, pede uno jam ad inſiſten-

Digitized by Google

dum idoneo, famulam vocat, & ſubalares baculos deferri jubet, quibus innixà, quamquam nox immineret, venit in templum. Ad ſepulchrum admota, vix ſacram arenam tetigit, cùm ſiniſtra tibia contorta incurváque, aliquantùm à crure divellitur. Poſterâ die Epiphaniæ ſacrâ, ac rursùm ſequenti, dum ſublimis Hoſtia, populo, de more, adoranda proponitur, ampliùs extendi, & ſenſim reſtitui viſa eſt; ac poſtridiè manè, in medio quoque ſacrificio, cùm ipſa viribus & animo defeciſſet, in priſtinam formam planè reducitur. Die demùm alterâ, novendialium quintâ, interim dum ſacrum celebraretur, puella rursùm deliquium paſſa eſt, ex quo priuſquam excitaretur, ſolutus dentium rigor; & geminus, quo maxillæ comprimebantur, nodus evanuit. Vix uſpiam certè, uno in corpore, major varietas, multitudoque morborum, vix felicior promptiorque curatio. At ne fides eventûs, ad Chriſtianam pieta-

Digitized by Google

tem, & memoriam poſterorum inſignis, vel nutaret, vel ſenſim deficeret, loci Parochus ab Archiepiſcopo Viennenſi, libello ſupplici, poſtulavit, ut de recenti Miraculo, rite juberet inquiri; Præſul cauſæ æquitate permotus, rem totam ad Franciſcum Gaiotũ, ſuum in foro Metropolitano, Vicarium judicem delegavit.

Ille, ſub finem Februarii, Joannam puellam, ejuſque Patrem, Annonæum accerſit; ſimulque vocat ad ſe Chomellum ac Moninum, ſolertes & induſtrios medicos, qui ægrotanti nuperrimè medebantur. Et iſti, dicto priùs, ad Evangeliorum codicem, Sacramento, diſertè pronuntiant, puellam per biennium integrũ, irrito labore curatam abs ſe; morboſque, quibus ad ſingulas ferè corporis partes vexabatur, ſibi planè inſanabiles viſos; cúmque jam incolumis & ſalva compareat, ſe omninò adduci ut credant, eam non niſi, Miraculo ac Divinâ ope, ſanatam. Id ipſum affirmant

firmant Coſterius,& Martinetus, peritiſſimi ambo Chirurgi, quorum ille, in itinere, ægrotæ adjutor & comes, rei totius teſtis ac conſcius fuit; alter quamquam ſectâ Calvinianus, ampliſſimum nihilominus mirabili curationi teſtimonium tribuit. Vicarius Annonæo Laloveſium profectus, adſtante Parocho, ac Regionis Prætore, nonnullos Sacerdotes, & Laïcos, ad dicendum teſtimonium vocat; cùmque illi, unâ omnes voce conſentirent; miraculum tot veritatis notis illuſtre, publicis tabulis ritè conſignat. Jam verò è ſepulchro beati Viri, ad vicina quoque loca, ejus virtus præſidiumque manavit.

Joannes Gaſpar Montereymarus civis Anicienſis, inter ſuos honeſtiſſimus, è laxatis atque effluentibus inteſtinis graviſſimè laborabat; jamque hernia, ſenſim duorum annorum ſpatio coaleſcens, in eam molem accreverat, quæ craſſitudinem humani capitis, & lapidis duritiem imitare- XIV. 10. Herniæ curatio.

Digitized by Google

tur. Adhibiti in conſultationem clariſſimi Medici, remedia varii generis indixerant; quibus cùm nihil efficeretur, omninò pronuntiant deſperatam valetudinem, morbumque immedicabilem eſſe. Deſtitutus æger Medicorum auxilio, in cælum oculos & animum convertit; cúmque alios cælites, tum Patrem Regis implorat, cujus recens adhuc in eâ civitate, virtutum memoria, nomenque florebat. Sub finem itaque Septembris anni milleſimi ſexcenteſimi ſeptuageſimi tertii, vouet ad ejus tumulum peregrinaturum ſe, ſi morbo iſto, iſtiſque doloribus levari, Deo benè propitio, contigiſſet. At nihil tunc quidem ſeu voto, ſeu precibus impetratum: dolores contrà majorem in modum augeri, hominemque acerbiùs torquere. Perſeveravit ea corporis & animi ægritudo per quatuor omninò menſes, ad diem quartam & vigeſimam Januarii proximè ſequentis. Eo die cùm in domeſticorum coronâ ſederet ad

ignem, ſolito acriùs doloribus vellicatus, heus! cariſſimi, exclamat, de me prorsùs actum eſt, niſi hanc doloris acerbitatem mitigaverit Deus. Sentio parandum diſceſſum, reſque animæ ac familiæ quantociùs componendas.

Perculſus eâ voce Frãciſcus decennis puer, qui in Collegio Societatis, Grammaticæ ſtudebat; quin, ait, Patrem Regis in auxilium vocas, tuamque ſalutẽ ejus præſidio ac fidei, concepto quopiam voto committis. Celebratur ejus ſepulchrum quotidianâ penè rerum mirabilium effectione; & noſter in ſcholâ magiſter narrabat hodie manè, de puellâ Perciâ pedibus & brachiis debili, morbiſque pluribus implicatâ, novendiali ad eum locum ſtatione, nuper miraculo ſanatâ. Peregrinationem, inquit æger, ante aliquot menſes, ad ſacros beati Viri cineres, voveram, ſed votum ne redderem, morbi hujus magnitudo prohibuit. At Deum ſanctiſſimè teſtor, quantum-

cúmque ſe dolor intendat, quàm-primùm iter ingrediar, votumque ritè perſolvam. Et ſimul ſurgit è foco, atque ad lecti angulum accedens, in genuâ ſe ſe abjicit ſupplex. Ecce autem dum ſummo ardore animi votum inſtaurat, ingens illa herniæ moles ſubitò liqueſcit ac ſolvitur. Ille dolore ſimul & pondere levatus, miraculum exclamat, uxorem & liberos vocat, detumuiſſe ſuam illam herniam planè confirmat, jubetque, ut illicò procumbentes Deum tanti beneficii autorem, humili prece, gratóque ac libenti animo venerentur. Accitur extemplò Gerardus Chirurgus, qui cùm curationem pridie deſperaſſet, re demùm diligentiſſimè exploratâ, dilapſum prorsùs tumorem omnem, & vim Dei mirabilem, ac ſolertiſſimam manum agnovit. Sparſus per urbem, perque Provinciam rumor movit illuſtriſſimũ, quem ſuprà memoravi, Armandum Bethunium Ani-

cienſem Epiſcopum, non ſapientiâ minùs & eruditione, quàm natalibus clarum, ut Joanni Blanco Vicario ſuo rei totius cognitionem daret. Ille auditis ſeorſum Medicis, ægroto ipſo, ac familiâ universâ, miraculum probè teſtatum in acta publica retulit; mox etiam ut Typis ederetur, è re Chriſtianâ exiſtimavit. Æger verò, brevi, è longâ macie, & imbecillitate corporis recreatus, peregrinatione ad patroni optimi tumulum ſuſceptâ, votum, intra paucos dies, lætus ac ſoſpes exolvit.

Habitabat ad Sanctum-Juram, Velaunis in montibus, Vir nobilis Joachimus de Gazeles, cum uxore Izabellâ Angelicâ de Rouſſillon, ſpectatæ, in iis locis, pietatis, ac prudentiæ fœminâ. Cùm autem Angelica poſt cœnam aliquando, in circulo domeſticorum, lanam è colu duceret, fuſum digitis repentè dilapſum in pavimenti rimâ defigitur. Illa fuſum celerrimè manu

XV. Manus grandi vulnere perforata.

Digitized by Google

proſequens, erectam in cuſpidem incurrit; & ſimul, magno doloris ſenſu, palma perfoditur. Aſſurgunt illicò circumſedentes famulæ, fuſum manu extrahunt, ſanguinem ſiſtunt, & panniculis vulnus obligant, cùm eâ noctis horâ, è vicino oppido Chirurgus acciri non poſſet. Ægra interim in lectulo collocata, ex doloris acerbitate, partem quietis capiebat nullam; donec, poſt unam aut alteram horam, venit in mentem, Patris Regis opem expoſcere. Nec mora, viri Dei Reliquias, quas in capſulà repoſitas habebat, ad ſe jubet afferri; pulverem è tumuli glebâ, vulneris ori, in volâ; adverſæ manui, quò vulnus erumpebat, veſtis particulam admovet. Mitigato repente doloris ſenſu, leni paulatim ſopore perfunditur, nullis, per noctem reliquam, inſomniis, aut angoribus agitata. Adfuit poſtridie manè Chirurgus, & evolutis faſciolis, mulieris manum explo-

Digitized by Google

rat. At ecce, vulnus planè obductum apparet; exiguâ, in modum circuli, ad utramque manûs partem, reſiduâ cicatrice, quæ ſtupentibus domeſticis omnibus tunc quidem perſpecta eſt, nec ita multò poſt, ipſis Eccleſiaſticis cognitoribus, qui rem in acta publica diligentiſſimè retulerunt. Neque Galliæ dumtaxat finibus, Dei famuli nomen, & vis benefica ſe continuit; ſed ad remotiſſimas etiam gentes brevi propagata eſt.

Kebeci in novâ Franciâ, Angelica Brugyera cùm prole careret, & vitæ ſanctioris ſtudio teneretur, unà cum marito Andrea Sediloto, Sanctimonialium, quæ hoſpitalem pauperum domum adminiſtrant, famulatui ſe nuper addixerat. Illa, cùm jam ante unum annum, ad camini teſtudinem, frontem alliſiſſet imprudens; ſanie & tabo in ſinus cerebri confluente, frequenti dolore capitis premebatur; eoque in dies ingraveſcente, contigit, ut nocte quintâ Decem- XVI. 12. Phrenesis, & cerebrum ſanie corruptum.

bris, anno hujus ſæculi ſeptuageſimo quinto, ſanguinis ſe in ſtomachum inſundentis vim magnam evomeret. Iterato per intervalla vomitu, die ſeptimâ, cæpit de vitâ periclitari; nonâ verò, curatio penitus deſperata. Mulieris vicem miſerata una è ſanctimonialibus, quæ in recenti morbo, Patris Regis fuerat opem experta, poſitis ad ægrotantis cubile genibus, novendiales pro ejus incolumitate preces, aliáque pietatis opera vovet. Sed nullus tunc quidem voti extitit fructus. Quinque, ſexve fluxere dies, nec tantillum imminutus eſt morbus. Quin etiam, deficientibus magis magiſque viribus, die menſis decimâ quartâ, eò deducta eſt, ut ſacro morientium chriſmate inungenda videretur. Addebant medici vix in craſtinum ſuperſtitem fore. Movit ea denuntiatio ſactimonialem, de quâ diximus, ut Dei famulo pro mulieris ſalute impenſius ſupplicaret. Simul ejus imaginem, cum exiguo tumuli pulvere, ſacculo incluſam,

Digitized by Google

ſam, è fœminæ collo ſuſpendit. Perſeveravit nihilominùs illa in his vitæ mortiſque confiniis, ad decimam octavam ejuſdem menſis, quæ diem ultimam voti novendialis excepit. Primo diluculo, eadem monialis cum sociâ, ſuſpenſo veſtigio, ad lectum accedens, uti haberet, blandè interrogat; & illa, meliuſcule, inquit, ac ſpes eſt, proximâ nocte, majorem fore rerum mutationem. Unde, aïunt, iſthæc tibi præſagitio, iſtáque fiducia? Vir, ſubjicit, planè ignotus, gravi & præclarâ ſpecie, vigilanti, neſcio, an dormienti ſpectandum ſe obtulit; ac poſt unam diem, meliùs mihi fore certò prædixit. Quo habitu, inſtant, quâ formâ ſe ſe oſtendit? Jeſuitarum, inquit, habitu, viſus eſt; Sacerdotum pileum capite, manu Crucem ligneam præferebat: nomen ſibi eſſe dixit, Ra aut Re; ſyllabæ mihi reliquæ exciderunt. Monialis quæ votum emiſerat, rem facilè ſuſpicata, Patrem Regis ultro ſubjecit. Ipſe prorſus, exclamat ægra,

V

Digitized by Google

Ipſe eſt. Ter iteraverat nomen ; ſed iſte capitis ſtupor , memoriam mihi, & ſenſum omnem obtundit. Experiamur , ait illa , an ſis effigiem hominis agnitura ? Et ſimul diſcindit ſacculum ejus collo appenſum , probè aſſutum & obturatum ; imaginem extrahit , eamque unà cum aliis noſtrorum, è Societate , divorum pictis iconibus , ægrotæ oculis exhibet. Ad earum conſpectum , torporem pauliſper & capitis gravedinem excutit , atque in imaginem Patris Regis, manum intendens; hic ille eſt, inquit , qui mihi videndum ſe præbuit ; ille priſtinæ valetudinis recipiendæ ſpem mihi certiſſimam fecit. Vulgatur illico totâ domo , totâque urbe cœleſtis viſio, prædictioque ; & cupidiſſimè expectatur decretoria nox , quæ fœminæ dictis vel aſſerat, vel detrahat fidem.

XVIII. Sub veſperum tamen , recrudeſcere morbum , vires imminui , augeri dolores capitis , nec aliud remedium occurrere quàm, ut cranio per-

Digitized by Google

forato, vitioſus humor exhauriatur; cui ſanè cruciamento, animi & corporis robur longè impar eſſe conſtabat. Itaque eâ nocte, plus in adornando funere, quàm in adhibendis remediis laboratum: At ecce, ſub mediam noctem, duæ è ſacris Virginibus, quæ vigilias de more agebant, ſubitò exclamantem audiunt, Deus mi! Deus mi! Dumque illæ celeriter accurrunt, proh! quantum, inquit Ægra, mihi Pater Regis ſenſum doloris incuſſit. Simul toto tremebat corpore; manabat è membris omnibus ſudor; cor ita mobiliter palpitabat, ut lecti ſtromata, ſtragulaſque attolleret. Moniales, aliique qui aderant, lethalia rati ſigna, ad vitæ exitum piis ſermonibus roborabant. Et illa, quid me, inquit, morituram, quid depoſitam conclamatis? En ſalva ſum, ac prorsùs incolumis. Videtur mihi concretus in cerebro ſanguis, naribus auribuſque diffluere. Cùm nihil hujuſmodi appareret, minùs compotem mentis, ac deliran-

tem exiſtimabant. Salva ſum, pergit, beneficio Patris Regis: morbum ille, mortemque depulit. Rogata ut curationis modùm ediſſerat, ubi paululum jactatio reſedit, dolores, inquit, caput vehementiùs ſolito cruciabant, cùm iterum adeſſe viſus eſt Religioſus Sacerdos, ſerenâ frontè, colore albo, naſo oblongo, oculis humi demiſſis, capillo nigrum inter & flavum.

Dum ego cupidiſſimè hominem contemplarer, mactè, ait, convaluiſti; vitam, ſalutemque iſtam precibus meis Deus indulſit. Tum in genua provolutus, crucem, quam manu gerebat, capiti reverenter admovit; cujus contactus acerrimum effecit doloris morſum, qui vocem iſtam, & quam audiſtis, querelam elicuit. Hæc effata conticuit: pauloque poſt, arctiſſimo correpta ſomno, noctem reliquam placidè ac tranquillè peregit. Manè ubi diluxit, magnus ad eam domeſticorum, civiumque ex toto oppido concur-

Digitized by Google

ſus eſt factus. Mirabantur fœminam, quæ ante paucas horas, ſacro morientium oleo delibuta, ſensûs penè ac rationis expers, lethalibus commotionibus jactata, in ſingulas horas, è vivis migratura videbatur, ſanam repentè ac vegetam; nulloque Medicorum auxilio, ſaluti priſtinæ reſtitutam. Admirationem auxit, quòd alterâ die, nullo adſtantium adminiculo, ad Xenodochii ſacellum pedibus ipſa perrexerit, Chriſti Domini corpus perceptura; & ſeqūentibus diebus, ad cætera oppidi Templa, patroni optimi ſingulare beneficium, publico paſſim privatoque præconio celebrans.

At ne iſta longiùs, ex Americæ finibus accerſita videantur, unum appono, Romæ, in clariſſimâ Orbis Chriſtiani luce, viſum & celebratum. XIX.

Laborabat hydropiſi, in domo Profeſsâ Romanâ, P. Joannes Andreas Serra, Procurator Generalis Societatis; cúmque per morbi 13. Hydropiſis.

acerbitatem, lecto recumbere non liceret, ſellæ ac pulvino innixus, dies quadraginta, totidemque noctes, præter nonnulla quietis intervalla, ferè traduxit inſomnes. Aquoſo interim languore, crura, ventrem, ſtomachum, & pectus ſubeunte, medici diſertè pronunciant, ſpem ſalutis affulgere nullam; ac nihil ſupereſſe aliud quàm ut ſe, Religioſo more, ad vitæ exitum compararet. Hâc periculi denuntiatione permoti qui valetudinario præerant, cœleſtis panis Viaticum, in craſtinam lucem, indicunt. Æger, cùm de ſe actum intelligeret, Patrem Petrum Calvo vocari jubet, qui plures jam annos, Gallicæ Aſſiſtentiæ negotia, Romæ, cum laude procurat. Qui ubi adfuit, noſti, inquit, Pater optime, de meâ valetudine deſperatum à Medicis; unumque mihi, in Dei ope, & ſalutari manu, reliquum eſſe perfugium. Audio eſſe penes te, nonnullas Patris Regis Reliquias; has ad me quamprimùm

Digitized by Google

afferas velim ; erunt mihi omnis pharmaci loco ; & ſpes eſt, beato viro apud Deum Patrono, ac deprecatore, me valetudinem priſtinam recepturum.

Nec mora, delatam ad ſe Reliquiariam thecam ſuaviſſimè exoſculatur ; pectori imponit, & capiti ; haurit tantillùm pulveris è ſepulchri glebâ ; ſpeque & expectatione plenus quieti ſe tradit. Ecce autem, ſub mediam noctem, tanta urinæ copia cœpit erumpere, ut æger, poſterâ luce, advenientibus Medicis, omni prorſus abeſſe periculo, videretur. Cúmque fluxus hujuſmodi deinceps perſeveraret, diffluere ſenſim aquam intercutem ; detumeſcere pectus & crura ; totumque corpus ſic exſiccari, ut, poſt tertium diem, nullum planè hydropiſis veſtigium remaneret. Rei geſtæ fidem faciunt teſtes non pauci adhuc ſuperſtites, qui, per id tempus, in domo profeſsâ Romanâ degebant. Teſtatur idipſum picta tabella Patris Re-

gis, quam æger, ubi convaluit, ad limen cubiculi Procuratoris generalis, velut perpetuum accepti beneficii monumentum, appendit.

XX. At ecce, dum hæc Toloſæ typis eduntur, Albiæ, vicinâ in urbe, Deus famuli ſui nomen, recenti miraculo, illuſtravit. Hîc anno milleſimo ſexcenteſimo octogeſimo octavo, die Martii vigeſimâ quintâ, Maria Davaſſe nupta Franciſco Vene, legum Doctori, variis morbis tentari cæpit, qui, per quatuor annos integros, in longam ſeriem excreuere. Primò enim, ex raucedine ſubitâ, vox prorſus obtunditur; mox caput graviſſimo ſtupore urgetur; humeri morſu doloris acerrimo fodiuntur; pectus, caleſcente ſanguine, vehementiùs æſtuat. Acceſſit, tertio pòſt menſe, motus & agitatio cordis celerrimè palpitantis; tantàque, rareſcentibus ſupra modum pulmonibus, compreſſio pectoris, vix ut anhelitum duceret.

14. Morbus quadriennalis

Eâ multiplicis morbi acerbitate, totum

jam biennium cruciabatur, cùm lenta prius aſſiduáque febricula ingraveſcit; tantumque ſubit ciborum faſtidium, ut, præter exiguos juſculi hauſtus, reliqua prorſus alimenta reſpueret. Sexto abhinc menſe, intumeſcere ſenſim ex aquâ intercute viſa eſt; ſimulque exſucco in ſtomacho ea ſitis accenſa, quam terna, diebus ſingulis, etiam grandia aquæ pocula non explerent. Neque hic dolorum cumulus. Rigent tibiæ, aliquantò poſt, fœdo livore decoloratæ, humerique repente attolluntur in gibbum.

Prohibebat gravis ille, moleſtuſque membrorum ſitus, agitatio cordis, & pectoris ægrè ſpiritum ducentis anguſtiæ, ne lecto, interdiù noctuque, recumberet. Quamobrem comparanda ægrotæ fuit nova ſellæ forma; ubi, ſiniſtro innixa lateri, quieſcebat quidem, at vix unquam dormiebat: aut ſi quando feſſos artus levis ſopor occuparet, diris inſomniis, ipsâ vigiliâ moleſtioribus, ter-

Digitized by Google

rebatur. Tot calamitatum concurſu, per tres ferè annos, debilitata, crebra animi deliquia patiebatur, è quibus vix poſſet poſt unam horam, ſivè odoribus ac ſuffimentis, ſivè inſtillatis liquoribus excitari.

Has inter ærumnas, vitam ægerrimè trahebat, cùm anno ſuperiori, ſub Decembris initium, longiori deliquio correpta, ac penè exanimata, ſibi viſa eſt metam ætatis ultimam attigiſſe. Ubi ad ſe rediit, Sacerdotem è Societate, qui tum ipſi à confeſſionibus erat, acciri jubet. Ille, cùm de vitâ deſperantem videret; Audio, inquit, filia, tibi veniſſe in mentem, Deo votum aliquod, adhibito Patris Regis nomine, nuncupare. Ita planè decreveram, ſubiicit illa; ſed rem, ſeu mea incuria, ſeu morbi acerbitas hactenùs diſtulit, non diſturbavit. Velim, Pater, ut novena pro me ſacra voveas, idoneo quamprimùm tempore, facienda. Dicta eſt dies divinis Myſteriis, poſt ſolenne Chriſti Natale, Januarii ter-

Digitized by Google

tia ; quâ ægrotæ, intra cubiculum explicare crura primùm licuit ; ſimul priſtinus voci ſonus redditus eſt ; cordis palpitatio quievit. Die menſis ſextâ, nullo planè adminiculo, quod per annos duos non contigerat, pedibus liberè ingredi cœpit. Demum conſequentibus diebus, ante abſolutas preces novendiales, depreſſus humerorum tumor ; reſtinctus febris ac viſcerum æſtus ; compreſſio pectoris laxata ; levatus capitis dolor ; animi ac cordis deliquia ſedata ; omneſque tot morborũ reliquiæ ſic exhauſtæ, ut nullum eorum veſtigium ſupereſſet.

Rei, ad beati viri commendationem, inſignis, teſtis eſt civitas Albienſis uniuerſa ; quæ cùm fœminam, per annos quatuor, domi abditã ac multiplici morbo vexatam viderit ; jam à tribus menſibus, ſanam ac vegetam ; ſupplicantem in Templis ; in urbe inambulantem ; ſtrenuam rei familiari operam, domi foriſque, navantem, miraculo attonita, obſtupeſcit. Quæ omnia dum eâ in ur-

Digitized by Google

be, Eccleſiaſticâ autoritate, publicis tabulis conſignantur, quamquam ad me communi famâ, & multorum ſermone delata; eadem tamen fæminæ maritus, ejuſdemque Confeſſarius, ambo viri graves ac ſapientes, manu ſuâ, ſinguli ſynceriſſimè perſcripſére.

Atque hîc ego adeſſe velim animis eos, qui Eccleſiæ Catholicæ miraculis adverſantur; & hæc ſecum æquâ mente reputare. Niſi miraculum iſtud exploratiſſimum eſſet, mihique omni fide conſtaret; demens planè fuerim, qui illud, eo maximè tempore vulgarem, quo ejus falſitas, ab innumeris teſtibus, vivis ac ſuperſtitibus, redargui poſſet. Nam, eâ ratione, & nomini meo, fraudis ac mendacii labem aſpergerem; & beati viri, quem commendandum celebrandumque ſuſcepi, virtutem, laudeſque detererem; & Catholicæ Religioni injuriam facerem, cujus dignitatem ac ritus, commentis, fictiſque fabulis ſtabilirem.

Digitized by Google

Inſurgerent ſiquidem inclytæ Urbis cives ad unum omnes, inprimis Illuſtriſſimus Archiepiſcopus, & ſapiẽtiſſimi Vicarii Generales, omniſque ſacer & civilis Magiſtratus; ac protinus exclamarẽt, ô impudentiam ſingularem! ô ſcriptoris hujus luculentum, & inſigne mendacium! En quibus figmentis Jeſuitæ Orbi Chriſtiano fucum faciant? En quibus artibus, cœleſtes ſuis hominibus honores, & ſanctitatis concilient famam? Et ſimul mihi mendacii ac violatæ Religionis crimen intenderent. Quam ſanè reprehenſionem cùm minimè metuam, maximo argumento ſit, rem eſſe notiſſimam, ac probè teſtâtam.

Demûm, ut res illas à Deo Optimo Maximo, in gratiam famuli ſui mirabiliter patratas, domeſtico teſtimonio concludam; addo aſſertionem viri ſapientis,* in hac Domo Profeſsâ Toloſanâ, ubi huic meo operi extremam manum impono, mecum, hoc ipſo tempore, commo- XX. 15. Surditas.

*P. Ant. Depeyre.

rantis. Docebat ille Theologiam, in Collegio Turnonenſi, anno hujus ſæculi ſeptuageſimo ſecundo, cùm, inter cæteros auditores, ad eum acceſſit P. Caſimirus Deſoſſe, è Franciſcanâ Conventualium familiâ; rogavitque, ut ſedem opportunam, & docentis pulpito proximam aſſignaret ſibi, qui aurem dextram hebetiorẽ, ac planè obtuſam haberet. Itaque in loco ad audiendum aptiſſimo collocatus, vix tamen, nec ſine multo labore, prælectiones aſſequebatur; quod ſumma, per annos duos, audientis & arrigentis ſe, contentio indicabat. Obſervatum quoque hoc aurium vitium tum à diſcipulis aliis, in ſcholâ; tum domi, à Religioſis ſodalibus, in familiari congreſſu; donec tandem venit in mentem, Cœleſtem Patris Regis opem, ad ſuæ illius ægritudinis ſolatium, adhibere.

Et commodè, feliciterque contigit, circa Pentecoſtes ſolennia, anno milleſimo, ſexcenteſimo, ſeptuageſimo quarto, Theologiæ Pro-

Digitized by Google

feſſorem, alioſque è Collegio Sacerdotes Laloveſcum excurrere, ut Sacramenta, per eos dies, peregrinis, & advenis miniſtrarent.

Adfuit unà cum aliis Caſimirus, & expiatis apud eundem profeſſorem ſuum, confeſſione noxis, ad aram Beatæ Virginis tumulo Patris impoſitam, rem divinam peregit. Sub divina myſteria, in genua provolutus, laboranti auriculæ collectum è ſepulchro pulverem affricat. Quod cùm ſæpius iteraſſet, ſenſit ſubitò integram ſibi audiendi facultatem, Dei beneficio, reſtitutam. Advolat illicó ad Magiſtrum in Pœnitentiæ ſubſellio conſidentem; eumque & circumfuſam omnem multitudinē rogat, rem ipſimet experiantur. Obturat, obſtruitque diligenter ſiniſtram aurem: inclamant illi, inſuſurrant; & planè comperiunt, dexteræ perinde ac ſiniſtræ, acutiſſimum audiendi ſenſum ineſſe. Voti compos in cœnobium redit, nec ità multò poſt, in tanti beneficii memo-

Digitized by Google

moriam, pannum oloſericum & elegantem dono mittit, ad frontem aræ maximæ veſtiendam. Hæc, teſtis, quem dixi, fide digniſſimus, ſuis & auribus & oculis uſurpata, ſcribenti mihi iuratus affirmat.

Recenſentur alia plura miracula, quæ, cùm ſint vel ejuſdem generis, vel jam antè vulgata, conſultò, pretereo. Ad probandam Dei famuli ſanctitatem iſta ſufficiant.

Liceat enim inſtitutam olim ab Auguſtino, de primis Eccleſiæ Chriſtianæ miraculis, argumentationem, ad noſtra hæc Miracula, totidem ferè verbis, transferre. Vel Miracula, quæ hîc à me, aut ab aliis ſcriptoribus, in gratiam beati viri, à Deo patrata memorantur, ficta omnia & commentitia ſunt; vel ſaltem unum aliquod verum ac ſyncerum fuiſſe conceditur? Ea certè tam illuſtribus locorum, & temporum notis conſignata, nemo dixerit falſa omnia, & ſuppoſita fuiſſe; omneſque & ſingulos teſtes, quos adduximus

mus, viros planè graviſſimos, aut deceptos ipſos, aut alios decepiſſe. Si vel unum ex iſtis ſingulare miraculum verùm, certóque compertum ſit, ex eo prorſus efficitur, hujus hominis ſanctitatem, Dei ipſius Miraculorum autoris, teſtimonio comprobari.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Y

Digitized by Google

gis, quam æger, ubi convaluit, ad limen cubiculi Procuratoris generalis, velut perpetuum accepti beneficii monumentum, appendit.

XX. At ecce, dum hæc Toloſæ typis

14. eduntur, Albiæ, vicinâ in urbe, Deus

Morbus quadriennalis famuli ſui nomen, recenti miraculo, illuſtravit. Hîc anno milleſimo ſexcenteſimo octogeſimo octavo, die Martii vigeſimâ quintâ, Maria Davaſſe nupta Franciſco Vene, legum Doctori, variis morbis tentari cæpit, qui, per quatuor annos integros, in longam ſeriem excreuere. Primò enim, ex raucedine ſubitâ, vox prorſus obtunditur; mox caput graviſſimo ſtupore urgetur; humeri morſu doloris acerrimo fodiuntur; pectus, caleſcente ſanguine, vehementiùs æſtuat. Acceſſit, tertio pòſt menſe, motus & agitatio cordis celerrimè palpitantis; tantàque, rareſcentibus ſupra modum pulmonibus, compreſſio pectoris, vix ut anhelitum duceret.

Eâ multiplicis morbi acerbitate, totum

jam biennium cruciabatur, cùm lenta priùs aſſiduáque febricula ingraveſcit; tantumque ſubit ciborum faſtidium, ut, præter exiguos juſculi hauſtus, reliqua prorſus alimenta reſpueret. Sexto abhinc menſe, intumeſcere ſenſim ex aquâ intercute viſa eſt; ſimulque exſucco in ſtomacho ea ſitis accenſa, quam terna, diebus ſingulis, etiam grandia aquæ pocula non explerent. Neque hic dolorum cumulus. Rigent tibiæ, aliquantò poſt, fœdo livore decoloratæ, humerique repente attolluntur in gibbum.

Prohibebat gravis ille, moleſtuſque membrorum ſitus, agitatio cordis, & pectoris ægrè ſpiritum ducentis anguſtiæ, ne lecto, interdiù noctuque, recumberet. Quamobrem comparanda ægrotæ fuit nova ſellæ forma; ubi, ſiniſtro innixa lateri, quieſcebat quidem, at vix unquam dormiebat: aut ſi quando feſſos artus levis ſopor occuparet, diris inſomniis, ipsâ vigiliâ moleſtioribus, ter-

Digitized by Google

rebatur. Tot calamitatum concurſu, per tres ferè annos, debilitata, crebra animi deliquia patiebatur, è quibus vix poſſet poſt unam horam, ſivè odoribus ac ſuffimentis, ſivè inſtillatis liquoribus excitari.

Has inter ærumnas, vitam ægerrimè trahebat, cùm anno ſuperiori, ſub Decembris initium, longiori deliquio correpta, ac penè exanimata, ſibi viſa eſt metam ætatis ultimam attigiſſe. Ubi ad ſe rediit, Sacerdotem è Societate, qui tum ipſi à confeſſionibus erat, acciri jubet. Ille, cùm de vitâ deſperantem videret; Audio, inquit, filia, tibi veniſſe in mentem, Deo votum aliquod, adhibito Patris Regis nomine, nuncupare. Ita planè decreveram, ſubiicit illa; ſed rem, ſeu mea incuria, ſeu morbi acerbitas hactenùs diſtulit, non diſturbavit. Velim, Pater, ut novena pro me ſacra voveas, idoneo quamprimùm tempore, facienda. Dicta eſt dies divinis Myſteriis, poſt ſolenne Chriſti Natale, Januarii ter-

Digitized by Google

tia ; quâ ægrotæ, intra cubiculum explicare crura primùm licuit ; ſimul priſtinus voci ſonus redditus eſt ; cordis palpitatio quievit. Die menſis ſextâ, nullo planè adminiculo, quod per annos duos non contigerat, pedibus liberè ingredi cœpit. Demum conſequentibus diebus, ante abſolutas preces novendiales, depreſſus humerorum tumor ; reſtinctus febris ac viſcerum æſtus ; compreſſio pectoris laxata ; levatus capitis dolor ; animi ac cordis deliquia ſedata ; omneſque tot morborũ reliquiæ ſic exhauſtæ, ut nullum eorum veſtigium ſupereſſet.

Rei, ad beati viri commendationem, inſignis, teſtis eſt civitas Albienſis uniuerſa ; quæ cùm fœminam, per annos quatuor, domi abditã ac multiplici morbo vexatam viderit ; jam à tribus menſibus, ſanam ac vegetam ; ſupplicantem in Templis ; in urbe inambulantem ; ſtrenuam rei familiari operam, domi foriſque, navantem, miraculo attonita, obſtupeſcit. Quæ omnia dum eâ in ur-

Digitized by Google

be, Eccleſiaſticâ autoritate, publicis tabulis conſignantur, quamquam ad me communi famâ,& multorum ſermone delata; eadem tamen fæminæ maritus, ejuſdemque Confeſſarius, ambo viri graves ac ſapientes, manu ſuâ, ſinguli ſyncerиſſimè perſcripſére.

Atque hîc ego adeſſe velim animis eos, qui Eccleſiæ Catholicæ miraculis adverſantur; & hæc ſecum æquâ mente reputare. Niſi miraculum iſtud exploratiſſimum eſſet, mihique omni fide conſtaret; demens planè fuerim, qui illud, eo maximè tempore vulgarem, quo ejus falſitas, ab innumeris teſtibus, vivis ac ſuperſtitibus, redargui poſſet. Nam, eâ ratione, & nomini meo, fraudis ac mendacii labem aſpergerem; & beati viri, quem commendandum celebrandumque ſuſcepi, virtutem, laudeſque detererem; & Catholicæ Religioni injuriam facerem, cujus dignitatem ac ritus, commentis, fictiſque fabulis ſtabilirem.

Digitized by Google

Inſurgerent ſiquidem inclytæ Urbis cives ad unum omnes, inprimis Illuſtriſſimus Archiepiſcopus, & ſapiētiſſimi Vicarii Generales, omniſque ſacer & civilis Magiſtratus; ac protinus exclamarēt, ô impudentiam ſingularem! ô ſcriptoris hujus luculentum, & inſigne mendacium! En quibus figmentis Jeſuitæ Orbi Chriſtiano fucum faciant? En quibus artibus, cœleſtes ſuis hominibus honores, & ſanctitatis concilient famam? Et ſimul mihi mendacii ac violatæ Religionis crimen intenderent. Quam ſanè reprehenſionem cùm minimè metuam, maximo argumento ſit, rem eſſe notiſſimam, ac probè teſtatam.

XX. 15. Surditas.

Demùm, ut res illas à Deo Optimo Maximo, in gratiam famuli ſui mirabiliter patratas, domeſtico teſtimonio concludam; addo aſſertionem viri ſapientis,* in hac Domo Profeſsâ Toloſanâ, ubi huic meo operi extremam manum impono, mecum, hoc ipſo tempore, commo-

*P. Ant. Depeyre.

rantis. Docebat ille Theologiam, in Collegio Turnonenſi, anno hujus ſæculi ſeptuageſimo ſecundo, cùm, inter cæteros auditores, ad eum acceſſit P. Caſimirus Deſoſſe, è Franciſcanâ Conventualium familiâ; rogavitque, ut ſedem opportunam, & docentis pulpito proximam aſſignaret ſibi, qui aurem dextram hebetiorẽ, ac planè obtuſam haberet. Itaque in loco ad audiendum aptiſſimo collocatus, vix tamen, nec ſine multo labore, prælectiones aſſequebatur; quod ſumma, per annos duos, audientis & arrigentis ſe, contentio indicabat. Obſervatum quoque hoc aurium vitium tum à diſcipulis aliis, in ſcholâ; tum domi, à Religioſis ſodalibus, in familiari congreſſu; donec tandem venit in mentem, Cœleſtem Patris Regis opem, ad ſuæ illius ægritudinis ſolatium, adhibere.

Et commodè, feliciterque contigit, circa Pentecoſtes ſolennia, anno milleſimo, ſexcenteſimo, ſeptuageſimo quarto, Theologiæ Pro-

feſſorem, alioſque è Collegio Sacerdotes Laloveſcum excurrere, ut Sacramenta, per eos dies, peregrinis, & advenis miniſtrarent.

Adfuit unà cum aliis Caſimirus, & expiatis apud eundem profeſſorem ſuum, confeſſione noxis, ad aram Beatæ Virginis tumulo Patris impoſitam, rem divinam peregit. Sub divina myſteria, in genua provolutus, laboranti auriculæ collectum è ſepulchro pulverem affricat. Quod cùm ſæpius iteraſſet, ſenſit ſubitò integram ſibi audiendi facultatem, Dei beneficio, reſtitutam. Advolat illicò ad Magiſtrum in Pœnitentiæ ſubſellio conſidentem; eumque & circumfuſam omnem multitudinē rogat, rem ipſimet experiantur. Obturat, obſtruitque diligenter ſiniſtram aurem: inclamant illi, inſuſurrant; & planè comperiunt, dexteræ perinde ac ſiniſtræ, acutiſſimum audiendi ſenſum ineſſe. Voti compos in cœnobium redit, nec ita multò poſt, in tanti beneficii memo-

Digitized by Google

mus, viros planè graviſſimos, aut déceptos ipſos, aut alios decepiſſe. Si vel unum ex iſtis ſingulare miraculum verùm, certóque compertum ſit, ex eo prorſus efficitur, hujus hominis ſanctitatem, Dei ipſius Miraculorum autoris, teſtimonio comprobari.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google